

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 1 & 16 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ — ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ — ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : 32 ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀθήναι — Παρίσιοι, 1 Φεβρουαρίου 1924

ΑΡΙΘ. 3 [51]

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχμ. 60.—
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	Φρ. Γαλ. 60.—
ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολλάρ. 10.—

ΤΑΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

ΕΞ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ
ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ
Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ ΔΑΥΡΑΣ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ
ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ
ΑΘΗΝΑ Ν. ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ
ΝΕΙΛΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΕΡΡΙΚΟΣ ΣΚΑΣΣΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΩΚΙΤΗΣ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΠΡΙΝΤΕΖΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΤΙΝΑ Γ. ΠΑΠΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΙΛΑΚΟΣ — NOIR

ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Β. Ε. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗΣ
ALEXANDRE MERCEREAU
F. de JOANNIS

FLORIAN — PARMENTIER
YVANHOÉ RAMBOSSON
CAROL — BÉRARD

RENÉ ALLENDY

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν	δραχ.	3
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν	fr.	3

ΓΡΑΦΕΙΑ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ"

32.— ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32.— ΑΘΗΝΑΙ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

Τὴν παρακολούθησιν καὶ διεξαγωγὴν πάσης φύσεως ἐν γένει διοικητικῶν υποθέσεων παρ' ἅπασιν τοῖς Ὑπουργείοις καὶ ταῖς ἄλλαις Δημοσίαις καὶ Δημοτικαῖς ὑπηρεσίαις ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ.

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

Τὴν ταχέαν καὶ εὐκρινῆ διεκπεραίωσιν διαφόρων υποθέσεων:

Φορολογικῶν - Κτηματικῶν - Μεταλλείων | Ἐπιστροφῶν χρημάτων - Ἐκδόσιν Ἀ-
καδηρονομικῶν - Ἐπιτάξεων - Τελωνειακῶν | δετῶν - Ἐκδόσιν Διαβατηρίων
κ. λ. π. κ. λ. π.

Ἐν γένει δὲ τὴν διεξαγωγὴν καὶ παρακολούθησιν πάσης αἰτήσεως ὑποβαλλομένης πρὸς πᾶσαν δημοσίαν Ἀρχήν.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Τῆ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ:

Τὴν διεξαγωγὴν καὶ παρακολούθησιν υποθέσεων παρὰ ταῖς διαφόροις ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ Τραπεζαῖς, Τραπεζιτικοῖς καὶ Χρηματιστικοῖς Γραφείοις, ὡς καὶ τὴν παραχρῆν πάσης σχετικῆς πληροφορίας, ὅσον κληρώσεων ἔμολογιῶν, ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως μετοχῶν καὶ διαφόρων τίτλων, ἀφίξεως ἐπιταγῶν, φορτωτικῶν κ.λ.π. κ.λ.π.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ

Ἀποσπ. αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ χρηματικὰ ἐμβόσματα ἀπευθύνονται εἰς τὴν Διεύθυνσιν: «Παντογνώστου».

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

(ΠΑΛΗΟΥ)

ΤΑΚΤΙΚΑΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἐκάστην Δευτέραν.

Ἀτμ. «ΙΣΜΗΝΗ» 8 μ. μ. διὰ Σύρον, Τήνον, Ἄνδρον, Κόρθιον.

Ἐκίστην Τρίτην.

Ἀτμ. «ΧΙΟΣ» καὶ «ΣΠΕΤΣΑΙ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Χαλκίδα, Βόλον, Θεσ/νίκην, Ἄγ. Ὅρος, Καβάλλαν, Δεδεαγάτς, Κάστρο (Λήμνου), Μιτυλήνην, Χίον, Πειραιᾶ.

Ἐκάστην Τετάρτην.

Ἀτμ. «ΠΕΛΟΨ» καὶ «ΑΡΓΟΛΙΣ» ἐναλλάξ 5 μ. μ. διὰ Χίον, Μιτυλήνην, Δεδεαγάτς, Καβάλλαν, Ἄγ. Ὅρος, Θεσ/νίκην, Βόλον, Χαλκίδα, Πειραιᾶ. — Ἀτμ. «ΠΗΝΕΙΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Πάτρας, Ζάκυνθον, Λαξούριον, Ἄργος, Θεσσαλονίκην, Βόλον, Χαλκίδα, Πειραιᾶ. — Ἀτμ. «ΠΗΝΕΙΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Χαλκίδα, Βόλον, Θεσσαλονίκην.

Ἀτμ. «ΑΔΡΙΑΤΙΚΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Χίον, Καρλόβασι, Βαθύ, Δέρον, Κάλυμνον, Κῶ, Νίσυρον, Σύμνην, Ρόδον, Ἀλεξάνδρειαν.

Ἐκάστην Πέμπτην.

Ἀτμ. «ΙΣΜΗΝΗ» 10 π. μ. διὰ Πάτρας, Κέρκυραν, Βρινδῆσιον. — Ἀτμ. «ΠΕΛΟΨ» καὶ «ΑΡΓΟΛΙΣ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Μονεμβασίαν, Βάτικα, Ἄγ. Πελαγίαν, Γύθειον, Πορτοκάγιο, Γερολιμένα, Μέζαπον, Σελινότασιν, Καρδαμύλην, Καλάμας. — Ἀτμ. «ΧΙΟΣ» καὶ «ΣΠΕΤΣΑΙ» ἐναλλάξ 6 μ. μ. διὰ Χανιά, Ρέθυμνον, Ἡράκλειον.

Ἐκάστην Σάββατον.

Ἀτμ. «ΔΑΦΝΗ» καὶ «ΕΛΣΗ» ἐναλλάξ μεσημέριαν κατ' εὐθείαν Ἡράκλειον, Ἀλεξάνδρειαν. — Ἀτμ. «ΔΑΦΝΗ» καὶ «ΕΛΣΗ» ἐναλλάξ 5 μ. μ. διὰ Χίον, Μιτυλήνην, Δεδεαγάτς, Καβάλλαν, Ἄγ. Ὅρος, Θεσσαλονίκην, Βόλον, Χαλκίδα, Πειραιᾶ. — Ἀτμ. «ΠΗΝΕΙΟΣ» 6 μ. μ. διὰ Χαλκίδα, Βόλον, Θεσσαλονίκην.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ

Ἐν Ἀθήναις: Σταδίου 64 Α, τηλ. 2—61. Γενικὸν Πρακτορεῖον, Κούκ, Γκιόλμαν, Ἀμερικαν Ἐξπρές, Δέδε.

Ἐν Πειραιεῖ: Πλατεία Καραϊσκάκη, Ἀκτὴ Τζελέπη τηλ. 25, 1—62, 1—68. Παράρτημα Γενικοῦ Πρακτορείου, Γραφεῖον Μάρκου Βολίκα.

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 1 & 16 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

32 ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀθήναι—Παρίσιον, 1 Φεβρουαρίου 1924

ΑΡΙΘ. 3 [51]

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ—ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ—ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- B. E. BEKIAPEΛΛH.—Ἡ διάσκεψις τῆς Μικρᾶς Ἀντάντ.—Αἱ συμφωνίαι Παρισίων-Πράγας καὶ Βαρσοβίας-Βουκουρεστίου.—Ἡ Γιουγκοσλαβία καὶ ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος.—Ὁ ρόλος τῆς Ἰταλίας.—Ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης.
ΛΙΟΝ. ΣΩΜΕΡΙΤΗ.—Αἱ πρῶται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βουλῇ περὶ Δημοκρατίας καὶ Βασιλείας συζητήσεις.
N. ΓΟΥΖΑΡΗ.—Στὴν καλὴ μανουῖλα!...
ΟΛΓΑΣ ΒΑΤΙΔΟΥ.—Στὴ Γῆ.
ΑΔ. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ.—Ἡ ἴδια τύχη...
ΤΙΝΑΣ ΔΟΜΕΝΕΓΙΝΗ.—Πρωτοχρονιάτικες ἀρμονίαις.
ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.—Ἐνας παραμερισμένος ποιητής.
FLORIAN-PARMENTIER.—Τὸ σύγχρονον Γαλλικὸν μυθιστόρημα (τέλος).
ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.—Ἐτησίαι Λογοτεχνικῆ καὶ Καλλιτεχνικῆ ἀνασκόπησις. Μέχρι τοῦ 1924.
VESPER.—Νύμφη-Ἀνύμφευτη.—Γκούχου.
ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.—Πρωτοβρόχια.
Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.—Ὁ Σκύλλος. (Ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα ἐποχῆς 1876—1878).
ΑΠΟ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ.—Ἐπιστήμαι—Τέχναι—Γράμματα—Εἰδήσεις—Περίεργα.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Ἡ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΝΤΑΝΤ.—Αἱ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΠΡΑΓΑΣ ΚΑΙ ΒΑΡΣΟΒΙΑΣ—ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ.—Ἡ ΓΚΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ ΚΑΙ Ἡ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.—Ὁ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.—Ἡ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΗΣ.

Παρίσιον, 20 Ἰανουαρίου.

Ἡ συνελθούσα ἐν Βελιγραδίῳ Διάσκεψις τῶν ἐπιτῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν τῆς Μικρᾶς Ἀντάντ ἐληξε χω-

ρὶς νὰ συζητηθῇ ἡ προσχώρησις τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τῆς Ρουμανίας εἰς τὴν γαλλο-σερβοσλαβικὴν συμφωνίαν. Αἱ τρεῖς ἀνατολικαὶ Δυνάμεις ἐθεώρησαν ὅτι ἡ ὑφισταμένη συμφωνία μεταξὺ Παρισίων καὶ Πράγας εἶναι ἀρκετὴ καὶ ὅτι διὰ τῆς Πράγας, αἱ δύο ἄλλαι πρωτεύουσαι, Βελιγράδιον καὶ Βουκουρεστίον, θὰ εὐρεθοῦν συνδεδεμένα μετὰ τῶν Παρισίων, χωρὶς νὰ παραστῇ ἀνάγκη ἰδιαίτερων διπλωματικῶν συμφωνιῶν.

Ἐπίσης δὲν ὑπῆρξε ζήτημα προσχωρήσεως τῆς Πολωνίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀντάντ. Ὅπως ἡ Γαλλία εὐρίσκειται συνδεδεμένη μετὰ τὸν Συνδυασμὸν αὐτὸν διὰ τῆς Σερβοσλαβίας, ἡ Πολωνία εὐρίσκειται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς Μικρᾶς Ἀντάντ διὰ τῆς Ρουμανίας, τῆς ὁποίας εἶναι σύμμαχος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, τὰ ἐπίσημα ἀνακοινωθέντα ἀναφέρουν ὅτι ὅς ἐτι ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις ἵνα ἀφεθῇ ἀπολύτως ἐλευθέρως νὰ κανονισθῇ τὰ ἐσωτερικά της, ἐξεφράσθη ὁμοῦς ἡ εὐχὴ νὰ μονιμοποιηθῇ ταχέως τὸ οἰκονομικὸν καθεστῶς ὑπερ ἢ Ἑλλάδος ἥθελεν ἐκλέξει καὶ νὰ εἰσέλθῃ ἡ χώρα εἰς ὀριστικὴν περίοδον ὁμαλότητος. Ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀντάντ θὰ εἶναι, τὸ εἶπε, ἀνάλογος μετὰ τὴν τῆς Πολωνίας. Ὅπως δηλαδὴ, ἡ τελευταία αὕτη ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ συνασπισμοῦ αὐτοῦ διὰ τῆς Ρουμανίας, κατὰ παρόμοιον τρόπον ἢ Ἑλλάς θὰ ἐπικοινωνήσῃ διὰ τῆς Σερβίας. Δὲν νομίζω, ἄλλως τε, ὅτι εὐρίσκομαι μακρὰν τῆς ἀληθείας λέγων ὅτι τὸσον αἱ Ἀθηναῖοι ὅσον καὶ τὸ Βελιγράδιον θὰ φροντίσουν ὥστε ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Σερβία νὰ πρωταγωνιστήσουν εἰς δρᾶσιν καθαρῶς Βαλκανικὴν ἐν ἑνὶ ἢ δρᾶσις τῆς Μικρᾶς Ἀντάντ εἶναι πρωτίστως μεσορωμαϊκῆ.

Είναι προφανές ότι αι υποθέσεις της κεντρικής Εύρωπης ελάχιστα ενδιαφέρουν την Ελλάδα, ενώ τ' άφορωντα την διατήρησιν του καθεστώτος και της ειρήνης εν τοις Βαλκανίοις την ενδιαφέρουν ζωτικώτατα.

Κατά την διάρκειαν των εργασιών της Διασκέψεως της Μικράς Αντάντ άνηγγέθη ή επίτευξις Ιταλο-γιοσυγκοσλαβικής συμφωνίας διά τὸ ζήτημα τοῦ Φιοῦμε. Πρόκειται περί πλήρους άποδοχῆς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κ. Μουσσολίνι ὄλων ἐκείνων τῶν ὄρων ὅτινες μέχρι τοῦδε ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἱμπεριαλιστῶν τελείως ἀπαράδεκτοι καὶ ἀπετέλουσαν τὸν στόχον τῶν ἐπιθέσεων τῆς φασιστικῆς πολιτικῆς ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων τοῦ Φασισμοῦ ὅσοι ἐτόλμων νὰ συστήσουν συνεννόησιν μετὰ τῆς Γκιουγκοσλαβίας. Ἡδῆ ή συνεννόησις ἐπιτυγχάνεται κ α τ' ἄ ρ χ ή ν παραχωρουμένων εἰς τὴν Γκιουγκοσλαβίαν τοῦ προαστείου Σουσάκ, τοῦ λιμένος τοῦ Μπάρος, τοῦ Δέλτα τοῦ Ποταμοῦ καὶ τῆς νήσου Λαγόστης μετὰ τοῦ Ἀρχιελάγου. Ἐπιπροσθέτως, ή Γκιουγκοσλαβία ἐπιτυγχάνει ἐπιφανεστέραν δι' αὐτὴν διαρροθίμωσιν τῶν συνόρων τῶν περιφερειῶν Κασουλάνας καὶ Καρινόλας. Λύεται τοιοῦτοτρόπως ἐν πρόδηλον τὸ ὄποιον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐφημερίδος τοῦ Τουρίνου «Στάμπα» ἀπετέλει πραγματικὴν ἄλυσσον κατὰδίκου διὰ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Ἰταλίας.

Ταῦτα ὄσον ἀφορᾷ τὸ κύριον ζήτημα, τὸ τοῦ Φιοῦμε. Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἢ φιλικὴν συμφωνίαν, (accordo politico ἢ patto d'amicitia) μετὰ τῆς Ἰταλίας καὶ Γκιουγκοσλαβίας εἶναι ἀληθές ὅτι ἐδημοσιεύθησαν πλεῖστα τερατολογίαι εἰς τὸν Ἰταλικὸν τύπον. Αἱ ἐφημερίδες τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Μιλάνου ἐφθασαν μέχρι τοῦ νὰ κάμουν λόγον αὐτόχρημα περὶ συμμαχίας Ἰταλο-γιοσυγκοσλαβικῆς καὶ ν' ἀναγράφουν τοὺς ὄρους καὶ τὰ ἄρθρα τῆς. Αἱ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐπίσημοι πληροφόροι περιρρίζονται εἰς τὸ νὰ. . . διαφεύδουν ὄλας αὐτὰς τὰς φαιδρότητας. Μετὰ τῶν ἄλλων ὁ κ. Νίντσιτς ἐδήλωσε κατὰ τὸν τρόπον ἀρκετὰ κατηγορηματικὸν ὅτι ή Γκιουγκοσλαβία εἶναι φυσικὴ σύμμαχος τῆς Γαλλίας καὶ ἐν περιπτώσει διεθνῶν περιπλοκῶν θὰ εὑρεθῆ πάντοτε εἰς τὸ πλευρὸν τῆς.

Ἐξ ἄλλου ή «Ἡμερησία τῆς Ζαχαρίας» βεβαιῶσιν (εἰς τὸ φύλλον τῆς τῆς 16 Ἰανουαρίου) ὅτι ή Γκιουγκοσλαβία, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἴηαι ή κυριαρχοῦσα ἐν τοῖς Βαλκανίοις Δύναμις, ἐπιτυγχάνει διὰ τῆς μετὰ τῆς Ἰταλίας συμφωνίας ἀπόλυτον ἐλευθερίαν δράσεως καὶ κινήσεως, ὥστε αὐτή, ή Γκιουγκοσλαβία νὰ ἴηαι ή ρυθμιστρία τῆς Βαλκανικῆς ζωῆς.

Κατὰ τὰς λογικώτερας ὑποθέσεις, πρόκειται περὶ συμφωνίας «τ ὄ π ο υ Σ φ ὀ ρ τ ο α», ὁμοίας δηλαδὴ, μ' ἐκεῖνην ἣτις θὰ συνῴδευε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συνθήκης τοῦ Ραπάλλο. Ἡ Ἰταλία καὶ ή Γκιουγκοσλαβία ἀναλαμβάνουν ἀμοιβαίως τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐμποδίσουν πᾶσαν ἀπόπειραν πάλινρθώσεως τῶν Ἀψιδούργων ὡς καὶ πᾶσαν ἀπόπειραν παραδίσεως τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν.

* * *

Ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης πρόκειται νὰ ἐπικυρωθῆ κατ' αὐτὰς ὑπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, φαίνεται δὲ ὅτι, παρ' ὄλην τὴν παρατηρουμένην ἀντίδρασιν, θὰ ἐπικυρωθῆ ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

B. E. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΑΝΑΔΡΟΜΑΙ

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΝ ΤΗ ΕΛΛΗΝ. ΒΟΥΛΗ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Καίτοι ἐπὶ τῆς πρώτης Βασιλείας, δύο ἐγένοντο ἐν Ἑλλάδι ἐπαναστάσεις, τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα περιορίσθη ἀρχικῶς μὲν ὑπὲρ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Συντάγματος ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς διατηρήσεως τοῦ Βασιλέως, βραδύτερον δὲ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τοῦ θεσμοῦ, τῆς Συνταγματικῆς Βασιλείας. Ὡς ἀποφαίνεται ὁ ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς ἐξώσεως τοῦ πρώτου Βασιλέως, καὶ ἐπὶ τοῦ πυροβόλου συντάξας τὸ ψήφισμα τῆς καταργήσεως τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τοῦ συζύγου του, ή τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἐπανάστασις κατατάσσεται εἰς τὰς ἐπαναστάσεις ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι γίνονται χάριν τῆς πολιτικῆς ἠθικῆς· οὔτε δάκτυλος ξένος ὑπεκίνησεν αὐτήν, οὔτε ή ἀνισότης τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ, οὔτε θρησκευτικὸν τι ζήτημα, ἀλλ' ὁ πόθος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ νὰ ἴδῃ πραγματοποιουμένην τὴν ἐλευθερίαν του· ἐπὶ πλεόν ή ἐπαναστάσις παρ' ἡμῶν, ἐξ ὄλων τῶν στοιχείων ὅσα παρουστάθησαν κατὰ τὸ στάδιον αὐτῆς, δὲν θέλετε εὔρει πονηρὰ τὸ δημοκρατικὸν πᾶν ἐπαναστατικὸν στοιχεῖον πηγὴν εἶχε τὸν κοινὸν πόθον τοῦ νὰ ἀποκτήσῃ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀληθὴ καὶ ἐντιμὸν ἐλευθερίαν. (1)

Καὶ ἀληθῶς οὐδὲ πνοὴ δημοκρατικοῦ πνεύματος ἐξεδηλώθη κατ' ὄλον τὸ διετὲς διάστημα τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνελεύσεως, καὶ τῶν μετ' αὐτὴν Βουλῶν, μέχρι τῆς 25 Φεβρουαρίου 1874· κατὰ Φεβρουάριον ὁμοῦ τοῦ 1874 εἶχεν ὑποβληθῆ εἰς τὴν τότε Βουλὴν ὑπὸ δύο ἐπιφανῶν τοῦ Κοινοβολίου μελῶν, ἐξ ἐνός Ἑπιταγίου καὶ εἰδικῶς τοῦ συμπολίτου μας Κ. Λομβάρδου, τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ ἐκ Γόρτυνος βουλευτοῦ Θεοδ. Δηληγιάννη, τοῦ βραδύτερου καὶ πρωθυπουργοῦ ἀναδειχθέντος, πρότασις δι' ἧς ἠτήσαντο οἱ εισηγηταὶ αὐτῆς, νὰ προβῆ ή Βουλὴ εἰς ἐκλογὴν Ἐπιτροπῆς, ὅπως αὐτὴ ἐξετάσῃ καὶ ἀνακαλύψῃ ἐὰν ή Κυβέρνησις Δεληγεώργη, ή τῆ πρωβουλία τοῦ Βασιλέως τὴν 8ην Ἰουλίου 1872 σχηματίσθῃ ἀντικοινοβουλευτικῶς, ἐσχηματίσθη καὶ ἀντικοινοβουλευτικῶς διετηρήθη διότι ἐνῶ ἐλήφθη ἐκ τῆς μειοψηφίας δὲν προέβη ἀμέσως εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, κατὰ τὰ συνταγματικὰ νόμιμα, ὅταν καλῆται τις εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκ τῆς μειοψηφίας, ἀλλὰ μετὰ

(1) Ἀγόρ. Ε. Δεληγιώργη εἰς συνεδρ. Συνελ. 15 Μαΐου 1863.

παρέλουν οὐκ ὀλίγους. Οἱ ὑποβιόντες τὴν ἀνωτέρω πρότασιν Λομβάρδος καὶ Δηληγιάννης συνειργάζοντο τότε μετὰ τῶν κοινοβουλευτικῶν κομματάρχων Κουμουνοῦρου, Ζαῖμη καὶ Βούλγαρη, ὅστις κοινῇ συναίεσει τῶν ἄλλων δύο, δηλωσάντων πρὸς τὸν Βασιλέα, ὅτι θὰ ὑποστηρίξωσιν, ὅτινα ἐξ αὐτῶν ἤθελε καλέσει, ἀντιέθῃ καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἀνωτέρω πρότασις ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἦτο σχετικὴ μὲ τὸ σπουδαῖον Συνταγματικὸν ζήτημα, ὁποῖα ή ἔκτασις τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Βασιλέως ὡς πρὸς τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος, κατ' ἦν ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς Ὑπουργοὺς του, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐτέραν οὐχ' ἦτον σπουδαίαν διάταξιν, κατὰ ποίας περιπτώσεις δικαιοῦται ὁ Βασιλεὺς νὰ προβαῖνῃ εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς. Ὁ πρῶτος τῶν Εἰσηγητῶν τῆς προτάσεως ὁ ἡμέτερος Λομβάρδος, καὶ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ὅτε τὴν 17ην Δεκεμβρίου 1870 ἐξελέγει παμψηφεί σχεδὸν Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ἐκ τῶ εὐχαριστηρίῳ λόγῳ του ἐξέφρασε τὴν δυσφορίαν του, διότι δὲν ἐφηρμοζόντο πιστῶς καὶ κατὰ τὰ συνταγματικὰ ἔθιμα αἱ ἀνωτέρω διατάξεις, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἐν προσεχεῖ μέλλοντι θὰ ἐπικρατήσῃ ή ἀρχὴ ὅπως «ὁ Τόπος κυβερνᾶται διὰ τοῦ Τόπου»· δὲν παρήλθον ὁμοῦ δύο ἔτη, ἀπὸ τῶν τοιούτων αὐτοῦ ἐκδηλώσεων, ὅτε νῦν καὶ αὐτὸν ἐπιτροπή, τῆς προεκτεθείσης ἀρχῆς ἔλαβε χώραν διὰ τῆς προσκλήσεως πρὸς σχηματισμὸν Κυβερνήσεως τοῦ ἐγγέα μόλις ὁπαδοῦς τότε, ἐν τῇ Βουλῇ ἀριθμοῦντος Δεληγεώργη. Ἐντεῦθεν ὁμοῦ ὁ Λομβάρδος κοινῇ συναίεσει τῶν τριῶν μεγάλων Κομματάρχων, Βούλγαρη (πρωθυπουργοῦ) Ἀλ. Κουμουνοῦρου καὶ Θρασ. Ζαῖμη (Προέδρου τῆς Βουλῆς) ἀέλαβε τὸν ἀγῶνα τοῦ διὰ τῆς Βουλῆς ἐλέγχου τῆς κυβερνητικῆς πορείας καὶ διαχειρίσεως Δεληγεώργη, ὑποβιόντων τὴν ἐπομένην πρότασιν, ὑπογραφεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Θ. Δηληγιάννη.

Τὸ κείμενον τῆς προτάσεως περιεῖχε τὰ ἑξῆς:

«Προτείνω νὰ ἐκλεχθῆ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας Ἐπιτροπὴ ἐξ ἐννέα βουλευτῶν, ἣτις νὰ ἐξετάσῃ τὴν πολιτείαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς 8ης Ἰουλίου 1872 (1) καὶ νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐκθεσιν δηλοῦσαν ἐὰν ἐκβέρνησῃ κατὰ τὸ Σύνταγμα, καὶ κατὰ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους, καὶ ἂν διεχειρίσθη καλῶς τὰ συμφέροντα τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ Ἀγμοσίου, ἢ ἂν ἠθέησῃ κατὰ τι ταῦτα καὶ κατὰ τί, γνωμοδοτοῦσαν δὲ τί πρέπει ἐπὶ τούτου νὰ πράξῃ ή Βουλὴ» (2).

Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, ἠγόρευσαν ἀλληλοδιαδόχως, ὁ Δεληγεώργης ἀποκρούσας αὐτήν ὡς ἀβάσιμον καὶ ἀόριστον, ὑποστηρίξας, ὅτι ὄφειλον οἱ ὑποβιόντες τὴν πρότασιν νὰ προσκομίσωσιν ὄρισμένα γεγονότα καταδεικνύοντα τὴν ἀνιοντυπηματικὴν αὐτοῦ πορείαν, καὶ τὴν κακὴν διαχείρισιν, ἠγόρευσαν δὲ καὶ πάντες οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ρήτορες τῶν κομμάτων. Μετὰ τὸν Δεληγεώργην ἠγόρευσε ὁ ἕτερος τῶν εισηγητῶν τῆς προτάσεως Θ.

(1) Τοῦ Ἐταμ. Δεληγεώργη.

(2) Πρακτ. τῆς Βουλῆς τοῦ 1874 σελ. 28.

Δηληγιάννης, καὶ ἄλλοι δευτερεύοντες ἐξ ὄλων τῶν κομμάτων καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Ἀλ. Κουμουνοῦρος· οὗτος προέβη εἰς γενικὴν ἐπισκόπησιν τῆς πορείας τῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ νέου Βασιλέως Γεωργίου Κυβερνήσεων ἀνέπτυξε τὰς κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ περιπτώσεις καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ή διάλυσίς τῆς Βουλῆς, καὶ ὁ σχηματισμὸς τῶν Κυβερνήσεων ἐκ τῆς μειοψηφίας, καὶ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῆς Κυβερνήσεως Δεληγεώργη ἦτο συνταγματικὸς κατὰ τύπους, ἦτο ὁμοῦ ἀντικοινοβουλευτικὸς κατ' οὐσίαν· τὸ κατὰ τύπους συνταγματικὸν ἐστήριξεν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἢν ἔχει ὁ συνταγματικὸς Βασιλεὺς νὰ ἴσταιται ὑψηλὰ νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ τῆς πολιτείας καὶ ὁσάκις θεωρεῖ ἀνωμαλίαν νὰ ἐπιφέρῃ τὴν δέουσαν διόρθωσιν, χωρὶς νὰ κατέρχεται εἰς διαπληκτισμοὺς, οὐδὲ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν προσωπικὴν πόλην τῶν κομμάτων. (1) Παρ' ὄλα ταῦτα εὐλογον ἔκρινε νὰ ὑπομνήσῃ διὰ τὸ Ἔθνος ἐπιθυμεί πλήρη ἐλευθερίαν, καὶ νὰ διοικήτῃ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέλησιν, ἐπεκαλέσθη δὲ τὰς δύο περιφανεστέρως πρὸς τοῦτο ἱστορικὰς ἀποδείξεις. 1) Τὴν καταστροφὴν τοῦ Καποδιστρίου καὶ 2) τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ὁθωνος, ὡς ἀμφοτέρων παριδόντων τὴν προεκτεθείσαν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἰδίαν θέλησιν, ἐπιδιωξάντων νὰ ὑποκαταστήσωσιν εἰς τὴν τοῦ Ἔθνους· διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῶν ἱστορικῶν αὐτῶν γεγονότων παρέσχε τὴν πολυμιωτέραν συμβουλήν καὶ πρὸς τὸν σύγχρονον Βασιλέα. Μετὰ τὴν ἐκτενεστέραν πασῶν ἀγόρευσιν τοῦ Κουμουνοῦρου, καὶ τριῶν ἄλλων ἦττον σπουδαίων ῥητόρων χρηματισάντων ὑπουργῶν εἰς ὄλα τὰ κόμματα, ἤρξατο ἀγορεύων ὁ πρωτεύων εισηγητῆς τῆς προτάσεως, ὁ Κ. Λομβάρδος οἱ παραστάτας κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην καὶ ἀσφυκτικῶς συγκροτηθεῖσαν συνεδρίασιν, βεβαιῶσιν ὅτι ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα μετ' ὄρμης παλαιστοῦ, καὶ ἤρξατο τῆς ἀγορεύσεώς του διὰ τῶν ἐπομένων.

«Ἀντικοινοβουλευτικῶς ἤλθατε, ἀντικοινοβουλευτικῶς τὴν ἐξουσίαν διετηρήσατε, ἀντικοινοβουλευτικῶς ἐπροσπαθήσατε εἰσαυτὴν νὰ μείνετε, κακῶς διαχειριζόμενοι τὴν ἐξουσίαν τὴν Βασιλικὴν, τὴν ὁποῖαν εἰς χεῖρας σας εἶχετε, καὶ τὴν διεχειρίσθητε διὰ νὰ ἐμπνεύσητε θάρος εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι σὰς ὑπεστήριζον· ν' ἀποθαρρύνητε τοὺς ἀντιπάλους σας».

Μετὰ τὸν γενικὸν αὐτὸν ἀφορισμὸν προέβη καὶ εἰς τὴν ὑπόδειξιν διοικητικῶν καὶ διαχειριστικῶν παραβιάσεων διαφόρων ὑπουργείων, μετ' ἃς εἰς τὴν ὑπόμνησιν τῶν τυχῶν τοῦ Καποδιστρίου καὶ τοῦ Ὁθωνος, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι τὸ Ἔθνος πρωτίστως ἐπιθυμεί νὰ κυβερνᾶται κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέλησιν καὶ οὐδενὸς ἄλλου, ἔστω καὶ τοῦ Βασιλέως.

«Δὲν εἶσθε ἱκανοί, ν' αὐτοκυβερνηθῆτε, εἶπε πρὸς τὸ Ἔθνος, οὐχὶ χυδαῖος ἄνθρωπος, οὐχὶ ὑπηρέτης τῶν ἀξιωματικῶν ἢ ὑπαξιωματικῶν τῆς ἄλλοτε εἰς τὰς Ἰουλίους Νήσους ἀγγλικῆς φρουρᾶς, ἀλλὰ τὸ εἶπε πρὸς τὸ Ἔθνος ὑψηλὴ καὶ σπανία μεγαλόνοια, μέγας διπλωμάτης, ὁ ὁποῖος εἰς τὰς χεῖρας του εἶχεν ἐπὶ ἀδιάκοπον σειρὰν ἐτῶν

(1) Αὐτόθι σελ. 132.

τήν τύχην τῆς Εδρώπης καὶ τοῦ κόσμου ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας. Πρέπει νὰ κυβερνηθῆτε κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἀνωτέρας πείρας μου, τὴν ὁποίαν σεῖς ἀκόμη δὲν ἀπεκτίσατε, πρέπει νὰ κυβερνηθῆτε κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν ἀνωτέρων γνώσεών μου...» Οὕτως εἶπεν ὁ κυβερνήτης πρὸς τὸ Ἔθνος. «Ἀλλὰ τὸ Ἔθνος τί ἀπήντησεν; Ἐκὰθ ὁ στόλος, ὁ Κυβερνήτης ἔπεσεν ὁ τόπος ἀνεστασιώθῃ.

«Ἄν ὁ Καποδίστριας τὸν ὁποῖον ἐλάτρευσαν καὶ τὴν μνήμην τοῦ ἀκόμη λατρεύουν οἱ Ἕλληνες, δὲν ἠδυνήθη τὴν Ἑλλάδα νὰ κυβερνήσῃ κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ἰδέας του, ποῖος ἄλλος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ τὸ εἰμπορέσῃ;»

Ἐκτὸς τοῦ Καποδιστριαίου καὶ οἱ σοφοὶ τῆς Εδρώπης μετ' αὐτὸν μῆς εἶπον, δὲν εἶσθε ἀξιοὶ ν' αὐτοκυβερνηθῆτε καὶ πρέπει νὰ κυβερνηθῆτε κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν σοφῶν, τοὺς ὁποίους σὰς στέλλομεν μετὰ τοῦ ἀηλίκου Βασιλέως· καὶ ποῖα ἐστίαθῃ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἔθνους; 17 τοπικαὶ ἐπαναστάσεις ἐναντίον τοῦ Ὄθωνος καὶ δύο ἐπαναστάσεις. Διατὶ δὲν ἠδυνήθη ὁ Ὄθων νὰ διατηρηθῇ μετὰ τοιαῦτα διδάγματα; ὑποβαλὼν τὸ ἐρώτημα τοῦτο, ὁ Δομβρόδος ἀπηύθυνεν ἔντονον καὶ συγκινητικὴν ἀποστορῶν πρὸς τοὺς ἐκ τῶν ἐπιζώντων τότε, παρεννοκόμενων ἐν τῇ συνεδριάσει ἐκείνῃ τῆς Βουλῆς, ἄλλοτε ὑπουργῶν τοῦ Ὄθωνος πρὸς τοὺς ὁποίους ἔδοτο τὴν εἰς τὸ ἐρώτημά του ἀπάντησιν διὰ τῶν ἐπομένων.

«Ἐάν κανεὶς ἀτὸ σὰς τοὺς γέροντας εἰσῆρχετο εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ὄθωνος καὶ σταυρώων ἴσως τὰς χεῖρας του ἐνώπιόν του, καὶ ἴσως γονυπετῶν πρὸ τοῦ Βασιλέως ἐκείνου τοῦ ἔλεγε μετὰ τὴν ἐγκαθίδρουσιν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844 «Πρόσεξε διότι ἔχεις ἀτομικοὺς ἐχθρούς, πρόσεξε διότι ὁ Σοῦτσος θέλει νὰ σὲ ἀλοβάλῃ τῆς Ἑλλάδος, πρόσεξε διότι ὁ Καλλέργης θέλει νὰ σὲ κρημνίσῃ ἀπὸ τοῦ θρόνου, πρόσεξε διότι ὁ Ζωγράφος δὲν σὲ θέλει διὰ βασιλέα· κατέδλωξέ τους· ὑπὸ τὸ πρόσχημα διὲν ὑποστηρίζουν τὸ Σύνταγμα, ζητοῦν τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Συντάγματος, ἤγουν ζητοῦν νὰ σὲ ἀνατρέψωσι πρόσεξε, διότι κόμματα ἀναρχικά, ἀντιβασιλικά, δημοκρατικά ὑπ' αὐτῶν ὀλογὸν ἐνεργοῦνται· σπεῦσε νὰ σχηματίσῃς τριγύρω σου κόμμα ἀδελικὸν ἢ Βασιλικόν, ὅπως ἐκεῖνο σὲ ὑποστηρίξῃ καὶ δι' αὐτοῦ ἠμπορέσῃς νὰ τοὺς καταβάλλῃς». Ποῖος νὰ ἦτον ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος πρῶτος τοιαῦτα ἐνώπιον τοῦ ἀτυχοῦς καὶ ἀγαθοῦ ἐκείνου Βασιλέως ἐλάλησε καὶ τοιαῦτα ἐνέπνευσεν εἰς τὴν ψυχὴν του; ἀπὸ πόσας σινοχωρίας, ἀπὸ πόσας θλίψεις θὰ ἀπηλάσσετο ὁ Ὄθων, ἀπὸ πόσας δυσχερείας ἢ Ἑλλάς, ἂν τὴν σιγμὴν ἐκείνην καθ' ἣν ὁ ἄθλιος ἐκεῖνος τὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν Βασιλέα ἐκείνον ἔλεγε, ἠνοιγέτο τὸ παραπέτασμα τοῦ γραφείου καὶ ἄλλος τις εἰσερχόμενος, ἐλάμβανε τὴν τόλμην νὰ τοῦ εἶπῃ «Μὴ ἀκούῃς Βασιλεῦ, τὸν ἀπατεῶνα τοῦτον δῶξέ τον μὲ κλοτσιές· ἂν τὸν ἀκούσῃς εἶσαι χαμένος καὶ σὺ καὶ τὸν τόπον αὐτὸν τὸν ὅπου ἔλικρινῶς ἀγαπᾷς, θὰ βλάψῃς· μὴ πιστεύῃς διὲν ἔχεις ἐχθρούς· αὐτοὶ τοὺς ὁποίους σοὶ λέγει διὲν ἔχεις, εἶναι ἐχθροὶ ἰδιικοί του, καὶ τοὺς ὁποίους μὴ δυνάμενος νὰ καταβάλλῃ αὐτοὺς,

θέλει νὰ τοὺς καταβάλλῃ διὰ τῆς χειρὸς Σου, προστρέβων τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν· αὐτὰ τὰ κόμματα τὰ δημοκρατικά, τὰ ἀντισυνταγματικά εἶναι πλάσματα τῆς φαντασίας του, τὸ κόμμα τὸ Βασιλικὸν τὸ ὁποῖον θέλει νὰ σχηματίσῃ θὰ ἦναι κόμμα οὐχὶ ἰδικόν Σου, ἀλλὰ ἰδὼν συμφερόντων του καὶ τῶν παθῶν του μὴ τὸν ἀκούῃς Μεγαλειότητε· ἀκουσε μίαν ἀλήθειαν μεγάλην, τὴν ἐπομένην.

«Ἡ Βασιλεία ἐν Ἑλλάδι οὐδὲν ὑποστήριγμα ἔχει, οὐδ' ἔνα λόγον ὑπάρξεως ἐκ τῶν τῆς λοιπῆς Εδρώπης· ἀλλ' οὐδὲν ἦτιον ὁ θρόνος Σου εἶναι καὶ θὰ ἦναι ὁ ἰσχυρότερος καὶ ἐδραιότερος παντὸς ἄλλου ἐν Εδρώπῃ, εἰ ἂν καλῶς ἐννοήσῃς καὶ τηρήσῃς τὸν εἰδικὸν λόγον ὑπάρξεως Βασιλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα· εἴμεθα οἱ Ἕλληνες Βασιλεῦ, ὅλοι δημοκράται· ψεύδεται σοὶς λέγει τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ τοῦτο μὴ Σὲ φοβίξῃ, μὴ Σὲ ταράτῃ· παλαιὰ εἶναι ἡ ἐπιπληξὶς τὴν ὁποίαν οἱ ξένοι εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἀπευθύνουν διὲν ἀγαπῶμεν τὴν ἰσότητά μᾶλλον τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ παλαιὸν εἶναι τὸ ἀξίωμα, διὲν ἡ πολιτικὴ δὲν πλάττει τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μεταχειρίζεται ὡς τοὺς εὐρίσκει πλασμένους ἀπὸ τὴν φύσιν (1) καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ φύσις ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων Βασιλεῦ, ὥστε οὐδέποτε δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ἥσυχοι, δὲν δυνάμεθα οὐτε νὰ ζήσωμεν ἐν τῇ ἀισότητι· ὁ πόθος πρὸς τὴν ἰσότητά μᾶς κάμνει ὥστε νὰ θεωρῶμεν ἀνεφάρμοστον, ἀκατόρθωτον ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ ἀχίσιον, τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἐν Ἑλλάδι· πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἡ δημοκρατία ἀπαιτεῖ ἓνα Πρόεδρον, καὶ κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς δὲν θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν του τόσον κατώτερον ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὥστε νὰ τοῦ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του· ἰδοὺ διατὶ εἴμεθα ὁ δημοκρατικώτερος λαὸς τῆς ἡφῆιου, ἀλλὰ καὶ ὁ φιλοβασιλικώτερος· ἰδοὺ διατὶ καίτοι δὲν Σὲ ἐγνωρίζομεν καίτοι ξένος ἀπὸ τὸ Ἔθνος, καίτοι ξένος ἀπὸ τὰ ἔθνη, ἀπὸ τὰς παραδόσεις ἀπὸ τὴν γλώσσαν, ἀπὸ τὴν θρησκείαν μας οὐδὲν ἦτιον Σὲ ἐπροσκαλέσαμεν διὰ Βασιλέα καὶ Σὲ ἐδέχθημεν μὲ τὸ Ὄσαννὰ καὶ Σὲ ἐθέσαμεν ἐπὶ τοῦ θρόνου μας ὡς ἐγγύησιν διὲν, τὴν θέσιν ἐκείνην κανεὶς ἀπὸ ἡμᾶς δὲν θὰ λάβῃ· ἔως οὐ Βασιλεῦ εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην μένης καὶ ἀπευθύνῃς ἴσον χαμόγελον εἰς ὅλους, ἔσο βέβαιος, ὅτι εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος καὶ ὁ πλέον ἀκλόνητος βασιλεὺς τῆς Εδρώπης· μένε ἀδιάφορος εἰς τὴν πάλην, ἢ ὁποία γίνεται ὑπὸ τὸν θρόνον μετὰξὺ μας, περὶ τοῦ ποῖος πρότερον, ἢ ποῖος ταχύτερον νὰ Σὲ πλησιάσῃ· μὴ ἀναμιχθῆς εἰς τὴν πάλην ταύτην, μὴ Σὲ ταράξῃ διότι δι' αὐτῆς καὶ ἐντὸς αὐτῆς θὰ λυθῇ τὸ κυβερνητικὸν ζήτημα τῆς Ἑλλάδος, δι' αὐτῆς ὁ τόπος θὰ προαχθῇ καὶ ὁ θρόνος Σου θὰ ἐδραιωθῇ. Ὅσοις ἐκ τῆς πάλης ταύτης Σὲ πλησιάσῃ, ἢ εἶναι ὁ καλῶς ἐλθὼν, ἢ εἰς μείνη παρὰ Σοὶ ἔως οὐ ἄλλος ἰκανώτερος ἢ ἐπιτηδεώτερος τὸν ἀπομακρύνῃ χωρὶς ν'

(1) Τὴν γνώμην ταύτην ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης.

ἀναμιχθῆς οὐτε εἰς τὴν πρόσκλησιν, οὐτε εἰς τὴν ἀπομάκρυσίν του· μὴ δώσης ἀκρόασιν εἰς τὸν ἀπατεῶνα τοῦτον· ἢ θέσιν ἐνὸς κομματάρχου ἔχει θέλησιν, ἢ θέσιν βασιλέως κομματάρχου ἔχει θέλησιν περισσότερο, ἀλλὰ μὴ λησμονήσῃς Βασιλεῦ, διὲν ὁ κομματάρχης δύναται πίπτειν, νὰ ἐγεῖρθῇ ἐκ νέου καὶ ἐν τῇ πτώσει του νὰ ἀναλάβῃ νέας δυνάμεις· ἀλλὰ Βασιλεῦς κομματάρχης δὲν πίπτει, εἰ μὴ διὰ νὰ μὴ ἐγεῖρθῇ πλέον· βασιλεὺς δὲ κομματάρχης ἐν Ἑλλάδι δὲν ἠμπορεῖ ἐπὶ πολὺ ὄρθιος νὰ σταθῇ».

Τοιαύτη ἐπῆρξεν, ἡ πρώτη περὶ Δημοκρατίας ἐν Ἑλ-

ληνικῇ Βουλῇ συζητήσας, μεγίστην ἐντύπωσιν ἐμπούσασα εἰς τὸ κοινόν, διότι οὐδὲ πνοὴ δημοκρατικοῦ τότε πνεύματος ἠκούετο, ἀντέκρουσαν δὲ τὰ περὶ δημοκρατίας λεχθέντα πάντες οἱ τότε ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων, ἀπαντήσαντες πρὸς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Δομβρόδου, πλὴν τοῦ Τρικούπη, ὡς μὴ ὄντος τότε βουλευτοῦ· ὁ τότε Βασιλεὺς, πλήρους ἀπολαύων τῆς προσασίας τῆς Ἀθηνᾶς, ἐφῆρμωσεν ἔκτοτε, ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1875, τὴν ἀνωτέρω πορείαν, ὡς καλῶν εἰς τὴν Κυβερνήσιν, τοὺς ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τῶν Βουλῶν ὑποδεικνυμένους, καὶ οὕτω διέσωσεν τὸν θρόνον του.

Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ

ΠΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΣΤΗΝ ΚΑΛΗ ΜΑΝΝΟΥΛΑ!...

ΠΡΟΞΕΣ

ΣΤΗ ΓΗ

Κι' ἂν ὄλα γύρω λάμπουνε καθάρια
κι' ἄσβηστο στή γωνιά καίει τὸ καντήλι
τῆς Παναγιάς, τὰ δυνὸ σου παλληκάρια
μὲ πρόσωπο χλωμὸ κι' ἀχνὸ τὰ χεῖλι,

Ἐρμὸ θωροῦν τὸ σπῖτι καὶ κλεισμένο,
ποὺ ἀπόμεινε χωρὶς ἐσένα τώρα,
καὶ τὸ νοικοκυριὸ τὸ παινεμένο,
ποὺ σβύνει ἀγάλια κι' ὦρα μὲ τὴν ὦρα.

Καὶ μὲ τὰ μάτια ὑγρά καὶ βουρκαμένα
στὸ κοιμητήρι πᾶνε καὶ στήν ἄκρη
στὸ χῶμα ποὺ ἀλαφρὸ κρατάει ἐσένα
στάζει βουβὸ τὸ πιὸ πικρὸ τους δάκρυ!!...

ΝΙΚΟΣ ΓΟΥΖΑΡΗΣ

Ξανθὰ σγουρόμαλλα τῆς ψιλομελάχρουνης γῆς, δλόχρυσά στάχια, ποὺ σὰς ἀναδεύει μαῖστρος καὶ μπάτης, δὲν ζητάει ἐσὰς ὁ ἐρωτὰς μου γιὰ νὰ χαδέψῃ.

Μάγουλα ῥοδοκόκκινα, σὰν αἶμα τῆς κοπέλλας τῆς ὁμορφῆς, ἄλικες παπαροῦνες, ποὺ σὰς μεθάει ἡ δροσιά καὶ τὸ λιόκαμα, ποτὲ ἢ ψυχὴ μου δὲν ὄνειρεύτηκε νὰ σὰς τρυγήσει.

Χεῖλια δροσάτα, σὰν φρούτα ὄριμα, πηγὲς ἀτύτερευτες τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ κάμπου, ποὺ σὰς σκεπάζει βραχάκι καὶ πλάτανος, ποτὲ δὲν ὄρεχτηκα τὴ δίψα μου σὲ σὰς νὰ καλμάρω.

Ἀμάλαχτα στήθια τῆς γῆς καὶ πέτρινα, θερμὰ σὰν τοὺς ἥλιους καὶ πιότερο, βουνὰ φουσκοκίτρινα, ποὺ ἀνασηκῶνεστε ἀπὸ τὸν πόθο, δὲν λαχάρησε ἡ σάρκα μου νὰ σὰς κάνει θερμὰ προσκεφάλια.

Εἶναι ἀγνή καὶ ἀθώα ἡ ἀγάπη μου καὶ ζητάει μονάχα καρδιά καὶ ψυχὴ γιὰ ἀνταπόδοση.....

Ψυχὴ τῆς κοπέλλας τῆς γῆς, καρδιά τῆς δλόμορφῆς σφαιράς μουπὸν πὼς εἶσαι ἓνας τάφος βαθύς, σκοτεινός, καὶ ἔχω γίνει παιδί καὶ ἓνας φόβος μαζὺ μὲ τὸν ἐρωτὰ μου· εἰ ἀνάψῃ τὰ μέσα.....

Παλιὸ Φάληρο

ΟΛΓΑ Κ. ΒΑΤΙΔΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ἡ ἰδίᾳ ΤΥΧΗ...

ΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ποὺ ἔμενε ὁ Καλλιμαχὺς βρισκόταν σὲ μιὰ μακρυνὴ συνοικία, στή βορεινὴ ἄκρη τῆς πόλης. Ἀραιὰ σπῖτια εἶταν γύρω μὲ μεγάλους παραμελημένους κήπους καὶ πέρα ἀπλωνόταν ὁ κάμπος χλοῖσμένος, ἀτελείωτος. Τὰ βράδια ἔφτανε ὡς τὴν ἀπόκοσμη αὐτὴ συνοικία ἢ βουὴ τῆς πόλης καὶ ξεχώριζε ἢ γαλανωπὴ δμίχλη, ποὺ πλανιόταν σ' ἀριὸ σῦνεφο, πάνω ἀπὸ τ' ἀπειρα φῶτὰ τῆς.

(1) Πρακτικ. Βουλῆς τῆς Β'. Συν. Ε'. Περ. σ. 174.

Ὁ Καλλιμαχὺς πολλὰς νύχτες ἔσκυβε ἀπὸ τὸ παράθυρο κι' ἀφριγκραζόταν τοὺς ἀόριστους ἤχους ποὺ ἐρχόνταν. Γύρω ἀπλωνόταν ἡσυχία, ποὺ τὴν ἔσχιζε κάθε τόσο τὸ βαρὺ καὶ θορυβώδικο πέρασμα τῶν κίτρινων λεωφορείων καὶ τὸ ἀλύχτισμα τῶν σκυλιῶν ἀπὸ τοὺς γειτονικοὺς κήπους. Ἡ ὄσφρησή του τότε δοκίμαζε ἠδονὴ ἀναπνέοντας τὴ μυρωδιὰ τοῦ ἀσδέστη ἀπὸ τὸ ἀντικρυνὸ μισοχτισμένο σπῖτι, ποὺ ὄπως ὕψωνόταν μὲ τὰ σκοτεινὰ του κουφώματα ἔμοιαζε μὲ φανταστικὴ σκηνοθεσία. Μιὰ κρυστάλλινη διαφάνεια ἀπλωνόταν στὸν ὄριζοντα, ἐνῶ ὁ κρύος φθινοπωρινὸς ἄνεμος ἔσερνε τὰ ξερὰ φύλλα τῶν δέντρων, καὶ πέρα στὸ γυαλὸ ἀχνόσθησαν τὰ φῶτα τῶν πλοίων.

ΔΕΚΑ ΜΕΡΕΣ είχαν περάσει από την ημέρα που ο Καλλίμαχος φεύγοντας τή δυστυχία του τελευταίου καιρού, είχε αφήσει το ύγρο κι' ανήλιαγο δωμάτιο ενός κεντρικού δρόμου κ' ήρθε στη μακρινή αυτή συνοικία. "Όλα με μιὰς άλλαξαν γύρω του. "Ο ψυχρός αέρας που έρχόταν από τον κάμπο, ή βαθεία σιωπή που κυριαρχούσε τις νύχτες, οί άόριστοι κομμένοι ήχοι που έφταναν από την πόλη σαν ήδονική υπόσχεση μιὰς άγνωστης ζωής, έλευζαν την ψυχή του μ' ένα κύμα νεότητας και δράσης. Και τὸ φθινόπωρο που προχωρούσε άργά γυμνώνοντας τή φύση του φαινόταν ότι έδιωχνε απ' αυτόν τὰ τελευταία χνάρια τής βασανισμένης ζωής.

Από τους πλατειούς θόλους των φυλλωμάτων γύρω δέν είχαν απομείνει παρά τὰ κλαδιά. Και μόνο οί άνθισμένες γαζίες άφιναν τήν άπαλή μυρωδιά τους κιτρινίζοντας ανάμεσα στα γέριχα πεύκα που βρίσκονταν κοντά στον τοίχο των περιβολιών.

"Ο Καλλίμαχος είταν ήσυχος τώρα. Είχε πληρώσει μπροστά τὸ ένοίκιο δύο μηνών, στὸ δωμάτιο αυτό και όσο θυμόταν πῶς από τή βρομερή εκείνη κάμαρη τής πόλης έφυγε χρεωμένος, νύχτα, για νὰ μὴν άκουσθει, άφίνοντας ένα άδειο μπαούλο, τόσο άγαναχτούσε για τήν άδική τύχη του, που συστηματικά τον κατάρτεχε τον τελευταίο καιρό. Τώρα όμως πίστευε στην ευνοιά της κ' είταν πρόθυμος νὰ ξεχάσει τις φριχτές εκείνες μέρες, που τον είχαν ποτίσει με τήν πίκρα τής απόγνωσης.

* *

ΑΠΟ ΤΗ ΓΩΝΙΑ του δρόμου ο Καλλίμαχος είδε τὸ τοίχινο υπόστεγο και τή μικρή έληά κοντά του.

«Έδώ θὰ είναι» συλλογίστηκε.

"Εν' άλλογο είταν λυτὸ μπροστά σ' ένα δίτροχο πλάι στὸ μαρμαράδικο, βροκανίζοντας αδιάκοπα.

"Ο Καλλίμαχος στάθηκε έξω από τή γαλαξοβαμένη αὐλή ενός μικροῦ σπιτιοῦ και ρώτησε για τὸ γραφεῖο.

— Έκεῖ που είναι τὸ δέντρο, τοῦδειξε μιὰ γυναίκα με πονόματο, γέρνοντας τὸ κεφάλι της για νὰ τον δει, γιατί τὰ μάτια της είταν μισοκλεισμένα.

— Δέν είναι τὸ γραφεῖο όμως. . . Μαγαζί είναι—, πρόσθεσε καθώς εκείνος απομακρυνόταν. Και τον κοίταξε περίεργα.

— Ναι, ναι. Εὐχαριστῶ, ἀποκρίθηκε ο Καλλίμαχος, και προώρρησε.

Μπαίνοντας ένωσε τήν άόριστη εκείνη μυρωδιά, που έρχόταν από τὰ σακιά των όσπρίων. "Ενα παραδάν χώριζε τή μιὰ γωνιά του μεγάλου μαγαζιου κι' εκεί είταν τὸ γραφεῖο τής επιχείρησης.

Χονδρική πώλησις διάβασε στους τοίχους. "Επειτα ρώτησε :

— "Ο κ. διευθυντής ;

— Έγώ, του είπε κοιτάζοντάς τον έρωτηματικά πάνω από τὰ γυαλιά του, ένας κοντόχονδρος με ψαρά μαλλιά και πλαδαρή όψη, που άκουμπούσε τὸ χέρι του στη μεγάλη πράσινη πλάστιγγα.

Τότε ο Καλλίμαχος έβγαλε με προσοχή από τήν τσέπη του ένα γράμμα και του τὸ έδωκε :

— "Α, ο κύριος — Ναι μου μίλησε για σας, περάστε —,

Και μπήκαν μαζί στὸ μικρὸ γραφεῖο.

Τὸ φθινοπωρινὸ δειλινὸ είταν σκοτεινὸ, μελανὰ σύγνεφα κυλούσαν στον οὐρανὸ κι' ο αέρας που έρχόταν ύγρὸς, κρύος, έφερνε άριές σταγόνες βροχής.

"Ο Καλλίμαχος έπειτα από τή σύντομη όμιλία με τὸ διευθυντή αισθάνθηκε μιὰ βαθεία απογοήτευση, που μεταβαλλόταν μέσα του σιγά—σιγά σε άγωνία. "Εβλεπε πόσο μακριά από τήν πραγματικότητα είχε ζήσει τὸσον καιρό και τώρα χρειαζόταν άγώνας για ν' άφομοιώσει τον έαυτὸ του με τὸ πλῆθος αὐτὸ των πραχτικῶν ανθρώπων.

Και δέν είταν καθόλου εύκολο !

"Η νοσηρὴ εὐαισθησία που κρατούσε τὰ νευρά του σε μιὰ αδιάκοπη ένταση τον είχε άχρηστεύσει, του είχε σταλάξει στην ψυχή κάποιο μισανθρωπισμὸ. Γι' αὐτὸ άντι νὰ χαρεί, που ο διευθυντής τον δεχόταν νὰ έργασθει εκεί, δοκίμαζε μέσα του ένα συναίσθημα θυμοῦ και λύπης. Και βγήκε από τὸ γραφεῖο σά—νὰ έπαυε από τή στιγμή αὐτή νὰ ζούσε τή «δική του ζωή» και γινόταν μιὰ «μηχανή» στα χέρια άλλων !

Γύρισε στὸ δωμάτιο γρήγορα γιατί, οί σταγόνες τής βροχής άρχισαν νὰ πέφτουν πυκνότερες. Τὰ σύγνεφα έτρεχαν και τὸ φῶς του δειλινου όλοένα έσθηνε.

Κοιτάζοντας τὰ πρόσωπα των διαβατῶν που συναντούσε, άγαναχτούσε για τή μακαριότητα και τή χαύνωση, που άπλωνόταν στην έκφρασή τους, άγαναχτούσε για τή χοντροκοπία του όλισμοῦ που τήν έβλεπε νάχει τή σφραγίδα της παντοῦ, τήν έβλεπε νὰ παρασέρνει και τὰ τελευταία απομεινάρια του καλοῦ καιροῦ, που έμεναν σαν τὰ στερνά προχώματα κάποιου μισοκυριευμένου φρουρίου κι' άγωνίζονταν ήδύναμα, ενάντια στὸ βάρβαρο κατακτητή. Μέσα του ο μισανθρωπισμὸς κυριαρχούσε περισσότερο και δοκίμαζε πικρὴ ήδονή νὰ θυμάται τὰ πρόσωπα τής περασμένης εποχής που ζούσαν στη φαντασία του μέσα σ' ένα φωτεινὸ κι' έξευγενισμένο περιβάλλον.

«Δέν υπάρχουν πιά» συλλογίστηκε. "Όταν έφτασε στὸ δωμάτιό του, τὰ σύγνεφα είχαν τραηχηθεί από τή δύση κι' ανάμεσα από τους κορμούς των δέντρων είδε τὰ φωτερὰ κίτρινα χρώματα του φθινοπωρινου δειλινου. "Αέρας δυνατὸς σηκώθηκε και τὰ ξερά φύλλα τρίξανε.

* *

ΟΛΗ ΤΗΝ άλλη μέρα τήν πέρασε μέσα σε μιὰ αδιάκοπη κίνηση. Και τὸ βράδι εταν τσακισμένος από τήν κούραση έπεσε νὰ κοιμηθει, είδε μπροστά του νὰ περνάνε, σαν κινηματογραφική ταινία, όλα εκείνα τὰ πρόσωπα που είχε συναντήσει. Μέσα στ' αυτιά του θούίζαν άπειρο ήχοι, λόγια άσυνάρτητα, φωνές γνώριμες. "Εβλεπε τον έαυτὸ του νὰ τρέχει στὸ δρόμο τής παραλίας. Οί σφυρίχτρες των βαποριῶν γεμίζανε τὰ θαλά νερά του λι-

ΣΚΙΤΣΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΝΙΕΣ

"Αρχιμηγιά κι' αρχιχρονιά
κι' αρχή καλὸς μας χρόνος
"Εκκλησιά, εκκλησιά
εκκλησιά, με τ' άγιο θρόνος

Νότες άπαλές, χαϊδευτικές, που νανουρίζουν τήν ψυχή με γλύκα με μιὰ δροσιά που ξεκουράζει τόσο δροσερὸς σὰ τὸ παιδάκι που έχει πέρα άκουμπισμένο σ' ένα ψηλὸ δένδρο τὸς άφίνει νὰ φεύγουν από τ' άθῶα χειλάκια του. . . τὰ χειλάκια που χαϊδεύει με στοργής τὸ μειδίαμα τής πίστης στή ζωή.

Φαίνεται τὸ παιδάκι με τὰ όμορφα μάτια που μαζί με κάποια άνατολίτικη νοχέλια, σαν χάδι ψυχής, συνδυάζουν τή θαυστόχαστη έκφρασι, λεπτοῦ παρατηρητοῦ, που θὰ σχηματίσουν άργότερα του δυνατοῦ διανοούμενου νὰ γυρεύει κάτι και κείνο από τὸ καινούργιο χρόνο, ένα όμορφο δῶρο μιὰ αισθαντικὴ χαρὰ που νὰ τήν αισθανθῶ βαθεία πολὺ βαθεία.

Τὶ όμορφη πεποίηση που ζωγραφίζεται όλοεν σὰ μάτια του μέσα σὰ νὰ περνᾶ από μπροστά του κάποια θεία όπτασία ώραίου όνειρου, νὰ γλυκοφτερουγίζει στήν ψυχή του σαν κάποια μακρινή υπόσχεση. . . .

Και τὸ παιδάκι με τ' άνατολίτικα μάτια τὰ όνειροῦφαντα, φαίνεται νὰ κυττάζει τὸ άγνωστο αὐτὸ, ένῃ τὰ χεράκια του σφίγγουν έτσι άθελα πειὸ σφικτὰ τὸ τρίγωνο και τή λεπτή βεργίτσα.

Τὸ τρίγωνο, τὸ πρωτογενὲς αὐτὸ ὄργανο που συνοδεύει τὸ τραγούδι του στὸ καινούργιο χρόνο.

Και ένῃ τὰ χεράκια του σφίγγουν πειὸ σφικτὰ όλοένα, τὰ μάτια του πειὸ όμορφα τώρα πειὸ φωτεινὰ άναμμένα από τή φλόγα τής πίστης παρακολουθοῦν τήν όπτασία, που πότε φαίνεται πειὸ ζωηρὴ, πότε τοῦξεφεύγει παιγνιδιάρικα πίσω από τὰ φυλλώματα των δένδρων σὰ σκιά όνειρου για νὰ φανερωθει πάλι πειὸ όμορφη. Και τὸ παιδάκι όνειρεύεται τὸ μέλλον του

Γυρεύει νὰ δρέψη τὰ όμορφα λουλούδια που ή θεία όπτασία, ή ώραία έλπις του δείχνει σ' ένα κάμπο μακρυνὸ γυρεύει μιὰ όμορφη ξεχωριστή θέση ψηλά σε μιὰ ρωμαντικὴ πλαγιά που θὰ έφτανε τή φωλίτσα του, άληθινὸ περήφανο άγριολούλουδο και κείνο σάν τ' άδέρφια του, τὰ λουλούδια του κάμπου, μονάχα σὰ νὰ επιθυμούσε νὰ στέκει λιγάκι, έτσι λιγάκι πειὸ ψηλά από τ' άλλα, γιατί φοβότανε τὸ λουλούδι με τήν ίερή ψυχή τή γεμάτη μυστικοπάθεια μήπως τὰ λιμνάζοντα νερά κάτω του κάμπου του λερώσουν τὸ ώραίο του φύλλωμα. και για κάτι άκόμη πειὸ όμορφο. για νὰ μπορὴ από λιγάκι πειὸ ψηλά νὰ θλέπη τ' άλλα τ' άδέρφια του του κάμπου πειὸ καλλίτερα, για νὰ βρισκεται σε θέση που νὰ πρωτοβλέπει νὰ πρωτοαισθάνεται τή θύελλα,

μανιου, μιὰ φορτωμένη μαούνα διευθυνόταν άργά σ' ένα βπόρι, που τὸ βίντζι του άνεδοκατέβαινε αδιάκοπα, κι' όλος εκείνος ο κόσμος γύρω του κινιόταν σαν αὐτόματα. . . Μισοξύπνιος, μισοκοιμισμένος, αισθάνεται—παράξενο—μιὰ γλυκειὰ κούραση, μιὰ ευχαρίστηση νὰ τον κυριεύει. Σιγά—σιγά χάνονται όλ' από μπροστά του και μένει άχνή ή εικόνα της.

"Αθελα τότε ή σκέψη του κολυπάει ράθυμα σε νοκοκυρίστικα όνειρα.

* *

ΕΝΑ ΠΡΩΤΟΓΝΩΣΤΗΣ σηκώθηκε κυριεμένος από κάποιον άγριο όνειρο που είχε δει. Μιὰ άνησυχία άλλόκοτη, ένα προαισθημα πένθιμο τον δάρανε. "Η μέρα είταν βροχερή. Κρύος άνεμος φυσούσε σφυρίζοντας μέσα στα πεύκα και στα σύρματα του τηλεγράφου. Στὸ δρόμο οί διαβάτες είταν βιαστικοί, και τὰ μεγάλα κίτρινα λεωφορεία κυλούσαν με θόρυβο, φορτωμένα από πρωινούς επιβάτες, που τους έφερναν στην πόλη. "Ο Καλλίμαχος περπατούσε σαν άφηρημένος. Φαινόταν σὰ νὰ περιμένε κάτι. Για μιὰ στιγμή θέλησε νὰ διώξει τις άνήσυχες αὐτές σκέψεις και συλλογίστηκε :

«Κοντεύω νὰ γίνω ύποχόντρις».

Πάλι όμως εκείνες έρχόνταν ξανά.

Λίγα βήματα πριν φτάσει στὸ γραφεῖο συνάντησε τή γυναίκα με τον πονόματο. "Όταν τήν προσπέρασε τήν άκουσε νὰ λέει :

— Πάνε κι' οί δύο. Κι' ο άντρας μου κι' ο άδερφός μου. Τὸ φορᾶνε για τρίτη φορά —,

Μπαίνοντας στὸ μαγαζί, ο διευθυντής τον ρώτησε κοιτάζοντάς τον πάνω από τὰ γυαλιά :

— Εἶσαι στις ήλικίες αὐτές ;

— Ποιές ; ρώτησε σαστισμένος.

— Δέν είδες ; Πρόσκληση ήλικιῶν. "Επιστράτευση. .

Δέν άπάντησε. Τὰ μάτια του στηλώθηκαν σ' αὐτόν. "Επειτα πήρε τήν εφημερίδα και διάβασε. Μουρμούρισε μιὰ βρισιά, σὰ νάβγαίνε από βαθεία του κάποια άλαλη διαμαρτυρία, ενάντια στην παράλογη τύχη του, και προχώρησε στὸ γραφεῖο.

"Εξω τώρα έδρεχε δυνατά, μεγάλες άστραπὲς φωτιζαν τὰ σύγνεφα κι' έπειτα άκούονταν οί βροντές, σὰ νὰ τάραζαν συθέμελα τή γή.

Τὸ άδυσώπητο, τὸ καταστρεπτικὸ άγγιγμα του πολέμου άπειλούσε τήν ειρηνική ζωή !

ΑΔ. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ

Ο "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ",

Πωλεῖται

Είς όλα τὰ Βιβλιοπωλεία και Περίπτερα

Τραυματιῶν

"Εκαστον τεύχος άντι δραχ. 3

ὅταν πού θά εὐρίσκειτο πειθὸ σιμὰ ἴστα στοιχεῖα τῆς Φύσης, πού θά γειτόνευε πειθὸ πολὺ μὲ τὰ μυστήρια τῆς ἀτμοσφαιρας, νὰ τοὺς στέλλῃ μῆνυμα ἐκεῖ κάτω νὰ προφυλαχθοῦν νὰ κλείσουν τὰ φύλλα τους, γιατί ἡ θύελλα θά ξεσποῦσε

Ἔτσι θά προφυλάγοταν ἀγνὸ καὶ ὁμορφο καὶ θά μπορούσε νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ τὰ ὄρατα μυστήρια πού συντελοῦνται σφαίρες πειθὸ ἠψηλές, σὲ σφαίρες διαυγείας καὶ φωτὸς... καὶ πού μόνο σὲ λουλούδια πού δὲν σκεπάζει ὁ βούρκος τοῦ κάμπου φανερώονται . . .

Καὶ τὸ παιδάκι ἐνθουσιασμένο ἀπὸ τὸ ὄρατο τοῦ ὄνειρο ἐπρόφερε μὲ πειθὸ θερμὴ ἀκόμη πίστι:

Ἀρχιμητιά κι' ἀρχιχρηνιά
κι' ἀρχὴ καλὸς μας χρόνος
Ἐκκλησιά, ἐκκλησιά
μὲ τ' ἅγιο θρόνος.

Καὶ τὰ χερὰκια τοῦ ἐσφιγγαν ὀλοένα πειθὸ δυνατὰ τὸ τρίγωνο μὲ τὴ βεργίτσα, ἴσα νὰ δείχναν πὼς τ' ὄνειρο γινότανε πραγματικότητα, πὼς εἶπε ὁμορφο ὑπέσχετο ἡ λευκὴ ὀπτασία στὴν ψυχὴ του, ἔπειτα μὲ τὰ χρόνια πού θά ὑποδεχόταν μὲ τὴν ἴδια θερμὴ πίστη, θά ἔχει σιδερένια βάση στὴ ζωὴ, βάση δυνατὴ γεναμένη μὲ σιδερένιους στύλους.

Τρεῖς σιδερένιους στύλους πού σχηματίζουν τὸ ἁρμονικὸ τρίγωνο καὶ πού ἐπάνω τους ἔχουν χαραχθεῖ βαθειὰ αἱ λέξεις: «Πνεῦμα, καρδιά, θέλησις».

Καὶ τὸ παιδάκι μὲ τὰ ὁμορφα μάτια τὰ ὄνειροφάντα, κρατοῦσε σφικτὰ, πολὺ σφικτὰ τὸ σιδερένιο τρίγωνο.

ΤΙΝΑ Ι. ΔΟΜΕΝΕΓΙΝΗ

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΜΕΡΙΣΜΕΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

Εἶναι ὁ ποιητὴς Δημοσθένης Βαλαβάνης. Λησμονημένος θά ἔλεγα. Μὰ δὲ μπορῶ νὰ στοχαστῶ πὼς ὅσοι μὲ πάθος ἀγαποῦν τοῦ νέου καιροῦ τὴν ἑλληνικὴ ποίηση, καὶ γιατί τὴν ἀγαποῦν καλογνωρίζουν τὰ λογῆς φανερώματά της κ' ἐκεῖνα ἀκόμα πού εἶναι σὰν τὸ θομπὸ γλυκόφωτο τοῦ ὄρθρου, καὶ γιὰ τοῦτο σταματοῦν εὐχάριστα, κ' ἔξω ἀπὸ τοὺς πλατιοὺς καλοχάραχτους δρόμους της, καὶ στὰ πιδὸ ἀπόμερα μονοπάτια της, δὲ μπορῶ νὰ στοχαστῶ πὼς δὲ γνωρίζουν ἢ πὼς, γνωρίζοντας, εὐκόλα τὸ λησμονήσαν τὸ γοργοπέρασμα, ἀπὸ τὴ ζωὴ, τοῦ Δημοσθένη Βαλαβάνη. Ὅμως καλὰ καταλαβαίνω πὼς ἕνας ποιητὴς πεθαμένος ἀπὸ τὰ 1854, στηθικός, νέος, πρὶν τελειώσῃ τὸ Πανεπιστήμιο πού σπουδάζε γιατρός, φτωχός, καθὼς φαίνεται, καὶ ποιὸς ξέρεῖ! ταλαιπωρημένος ἀπὸ τὴ ζωὴ, ποιητὴς πού δὲν ἄφησε σημάδια τοῦ διαβάτου παρὰ τρία τέσσερα ποιηματάκια, τίποτε περισσότερο, κι αὐτὰ, σὰν ἀνέκδοτα, σκορπισμένα, ἀπιθωμένα στὶς γωνιές ἀνεύρετων καὶ ἀδιάβαστων Ἀνθολογιῶν, καλὰ καταλαβαίνω πὼς καὶ πόσο εὐκόλα παραμερίζεται. Παραμερισμένος ἀπὸ ἄλλους, καρπερώτερους καὶ πλουσιώτερους καὶ τῆς δικῆς του καὶ τῆς δικῆς μας τῆς ἐποχῆς, ὅμως ξεχωρίζοντας ἀπὸ τὴ μοσκοβολία, σὰ ναρκισσένια,

τῶν πόσο λιγοστῶν καὶ μικροκάμων λουλουδιῶν του! Μὰ λησμονημένος ὄχι, ἀφοῦ ποτὲ δὲν ἔλειψε νὰ τοὺς θυμῶμαι ἀπέξω καὶ συγκινητικὰ νὰ τοὺς ψιθυρίζω συχνὰ τοὺς στίχους του.

*Εἰς σύρτιν ὄπου στρόνεται ἀνύποπτος γαλήνη
Τὸ εὐθροπιον ἀκάτιον τοῦ βίου μου προσπλέει,
Χεῖρ ἄγνωστος τὴν τροπίδα πρὸς ταύτην διενθύνει
Καὶ πεπρωμένη θύελλα ὡς ζέφυρός μου πνέει.*

*Ναυβάτης εἰς τὴν ἄστατον παλίρροϊαν τοῦ κόσμου
Ν' ἀκούω τῶν τρικνημιῶν ἀπέκαμα τὸν στόνον,
Τῶν τόσων πόθων μου χορδαὶ ἠχοῦσαι πρὶν ἐντός μου,
Σιγοῦν ὡς ψυχορράγημα ὑπάρξεων ἀφρώνων.*

**Υπῆρξε δι' ἐμὲ ποτὲ ὁ κόσμος κῆπος πλάνης,
Μ' ἐφίλευε τὰ ῥόδα της ἡ μάγισσ' ἀθωότης,
Καὶ εἰς τὴν δρόσον ἐβλεπα τοῦ φύλλου τῆς βοιάνης
Νὰ παίξ' εἰς Ἰριδας χρυσῆς καὶ κόσμος καὶ νεότης.*

Τὸ ποίημα κάπως κρύο σήμερα γιὰ τὴν καιριοθησία μας καὶ γεμισμένο ἀπὸ εὐρήματα ἐκφραστικὰ πού ἀνίσως καὶ δὲ μᾶς χτυποῦν ὡς μὸδες περασμένων καιρῶν γιὰ τὸ χαμόγελο, τὰ βλέπουμε πάντα σὰ ζυγηρὲς, καὶ μ' ὄλη τους τὴ χάρη, χρωμολιθογραφίαι μέσα σὲ βιβλία πού συγκινοῦσαν τοὺς πατέρες μας μονάχα ὅμως γραμμένο πρὸ τοῦ 1854, ἡ χρονιά πού πέθανε ὁ ποιητὴς, (!) εἶναι, ἂν τὸ προσέξουμε μὲ μάτι κάπως γυμνασμένο στὴν ἱστορικὴ ἀντίληψη τῶν πραγμάτων, ἀπὸ τὰ εὐγενικώτερα καὶ τ' ἀρτιώτερα βλαστάρια τῆς ρωμαντικῆς Μούσας τὰ ἐμπνευσμένα στὴν καθαρεύουσα. Τὸ ποίημα βρίσκεται σὲ ὅλες τὶς παλαιότερες Ἀνθολογίαι παιδάκι τὸ εἶχα πάντα στὰ χεῖρά μου, καὶ τὴν ἄκόμα κάθε φορὰ πού τὸ θυμοῦμαι—καὶ ποτὲ μὲρα δὲν περνᾶ πού νὰ μὴ κοινωνήσω μὲ κάποιον στίχου, γερασμένου ἢ νεοφερμένου τὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἀνοσιαν ἀκόμα—δὲν παύω νὰ τὸ τοποθετῶ μὲ τὶς πιδὸ εὐτυχημένες προσπάθειες τῆς καθαρεύουσας λογοτεχνίας νὰ βρῆ τὸ τραγοῦδι: μὲ ὀρισμένα ἔργα τοῦ Ραγκαβῆ, τοῦ Βερναρδάκη, τοῦ Παράσχου, τοῦ Παραρηγόπουλου, τοῦ Ζαλοκώστα, τοῦ Βλάχου. Ὅμως ἡ «Ἐκείνη»—ἔτσι ὀνομάζεται τὸ ποίημα τοῦ Βαλαβάνη—ἔχει τὸ προτέρημα τοῦτο, ξεχωριστό. Προτρέχει. Δίνει αὐτὴ τὸ σύνθημα στὴν ἐκτέλεση τοῦ μουσικοῦ κομματιοῦ πού μᾶς ἔπαιξεν ἴσα μὲ χρόνια εἰκοσιπέντε, τριάντα, ὁ καθαρόλογος ρωμαντισμός. Συνεχίζω.

Κ' ἐκείνην τὸτ' ἐγνώρισα. Κόμη ξανθὴ, λυμένη,
Τὸ μέτωπόν της ἔστεφε χλωμόν καὶ λυπημένον,
Ἐμελαγχέλει μαγικά ὡς Ἡβὴ πονεμένη,
Κ' ἐκύλιε τὸ βλέμμα της νωθρὸν ἀηδημένον.

(1) Ἀνάγκη νὰ μεταφερθῇ ἐδῶ τὸ σημεῖωμα πού βρίσκεται στὸν «Παρνασσὸ» τοῦ Ματαράγκα, βιβλίον μὲ κομμάτια ἀπὸ τὴν ποίηση τῆς νεοελληνικῆς, πού τὸ φῶς εἶδε στὰ 1880. «Ἐγεννήθη ἐν Καρυταίνῃ τῆς Πελοποννήσου καὶ ἀπορφανισθεὶς ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ, ἔμεινε σχεδὸν ἀπροστάτευτος. Ἐφηβὸς μετέβη εἰς Ἀθήνας ὅπου διετέλεσε σπουδάζων τὴν ἱατρικὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ μετὰ σπανίας φιλοπονίας καὶ ἐπιμελείας. Εὐρίσκειτο περὶ τὸ τέρας τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, ὅτε, ἐν μέρει μὲν πιεζόμενος ὑπὸ σπουδαίων ὕλικῶν ἀναγκῶν, ἐν μέρει δὲ ἐμποδιζόμενος ὑπὸ ἀκράτου φιλοτιμίας τοῦ νὰ ἐξηγηθῇ εἰς φίλους του, κατεδέχασεν, ὡς εἰπεῖν, ἑαυτὸν εἰς ἠθικὴν ἀποκαρτέησιν, καὶ προσβληθεὶς ὑπὸ φθίσεως, ἐτελεύτησε τῷ 1854».

Ἀνέτελλ' εἰς τὰ χεῖλη της μεδίαιμ' ἀθυμίας,
Καθὼς εἰς ῥόδον πρωῖνὸν ἀκτὶς συννεφωμένη,
Ἡ λαλιά της ὡς πνοὴ ἔπερα μελωδίας,
Εἰς τόνους ἀναπάλλεων ἀγνώστων τεμνομένη.

Ὡς χίμαιραν τὰ λησμονῶ κατόπιν ἐνυπνίου,
Μ' εὐφραίνει τώρα στεναγμῶν συνηθισμένον μέλος,
Ριγοῦντα ὑπὸ τὸν ψυχρὸν μεσημβρινὸν τοῦ βίου,
Ὡς ἐντομον ὑπάρξεως χωρὶς σκοπὸν καὶ τέλος.

Τὰ ξανθὰ λυμένα μαλλιά, τὰ χλωμὰ λυπημένα μέτωπα οἱ πονεμένες μελαγχολικὲς μάγισσες, οἱ συγνεφιασμέναι ἀκτίδες, οἱ στόνοι, αἱ πεπρωμένοι θύελλαι, αἱ χορδατῶν πόθων, ὁ κῆπος τῆς πλάνης, εἶναι μοτίβα ἐξαγγελτικά, καὶ σ' αὐτὰ ἐπάνω ἕως στὰ 1880, ἀνίσως δὲν ἔχω λάθος, θά ξεδιπλώνουν τὶς ποικιλοφθίες τους, καλὰ καλὰ, οἱ παρασχηκοὶ Μίμνερμοι, κ' ἀπ' ὄλους πρῶτος ὁ διδάσκαλος, ὅσο κι ἂν βαραῖνη ὁ λογισμὸς τοῦ ἀπὸ τ' ἀποκτήματα ὀρισμένων ραψωδιῶν τοῦ Μπαῦρον, πού κυκλοφοροῦσαν στοὺς φιλολογικοὺς κύκλους, πρὸ πάντων πρόχειρα ξαναφέρματ' ἀπὸ τὰ γαλλικά, καὶ φημισμένων τότε βυρωμικῶν τῆς Γεωργίας Σάνδης μυθιστορημάτων. Ἡ «Λαλιά» στιχορρηγμένη ἀπὸ τὸν Ἰσιδώρο Σκυλίτση καὶ ὁ «Γιαοῦρ» στὴ σουτσίζουσα μετάφραση τῆς Αἰκατερίνης Δοσίτου παίζανε τότε τὸ μέρος τὸ ἀναπόδραστο πού παίζουσε λ. χ. σήμερα οἱ «Στροφές» τοῦ Μορεᾶς καὶ τοῦ Μπωντελαῖρου τὰ «Λουλούδια τοῦ Κακοῦ». Ὁ Βαλαβάνης εἰσάγει καὶ μνεῖ. Πρωτομάστορας. Δίνει τὸν τόνον καθὼς λέμε. Καὶ στὴν τεχνικὴ τοῦ στίχου του βρίσκεται ἀκόμα ἡ συγκροτημένη κλιόρρυθμη δεξιόσυνη τῆς στροφῆς καὶ τοῦ στίχου τοῦ Ζαλοκώστα, ὅμως εὐωδιασμένη ἀπὸ τὸ καίλεπτο καὶ βαρὺ ἄρωμα τοῦ ρωμαντικοῦ πόνου πού δὲν τὸν ξέρεῖ ὁ Ζαλοκώστας. Στὴν καθαρεύουσα ποίηση τὸ ταῖρι τῆς «Ἐκείνης» τοῦ Βαλαβάνη, ἢ «Ἐκείνη» τοῦ Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ. Ὁ ἱστορικὸς παρατηρητὴς θά ὀμολογήσῃ πὼς εἶναι τὰ δύο αὐτὰ κομμάτια ἀπὸ τὰ περισσότερο ἄξια νὰ τιμηθοῦν κατορθώματα τοῦ καθαρευουσιμοῦ. Μὲ τὴ διαφορὰ πὼς ἡ ἡρωίδα τοῦ Ραγκαβῆ παρουσιάζεται δυνατώτερη καὶ στὴ γλῶσσα καὶ στὸ στίχο, ἐξιδανικευμένη πετραρχικά, ἐνῶ στὸ πλάσμα τοῦ Βαλαβάνη ἀναστενάζει ἡ μυστικὴ σατωμπριαντικὴ ἀθυμία τοῦ Ρενέ.

**

Ὁ Βαλαβάνης ἐκαλλέργησε, παράπλευρα στὸ Ζαλοκώστα, καὶ τὴ δημοτικὴ. Ἡ γλῶσσά του τρεμοσαλεύει σὰν τὸ δροσόφυλλο ἀπὸ μιὰν ἀνάλαφρη πνοή, καὶ ἡ ρωμαντικὴ μελαγχολία, ἡ μεγαλόχαρη πάντα σὲ κάθε τόπο καὶ σὲ κάθε καιρὸ, φτάνει νὰ διατυπώνεται ἀπὸ ποιητὴ πού γνωρίζει τὴ δουλειά του, ἡ μελαγχολία, χάρη ἄς ἔχη τῆς γλώσσας ἢ ζωῆς, ζωντανεῖ κ' αὐτὴ. Ἴσως δὲν πρόφτασε νὰ δείξῃ ὅλη τὴν ποιητικὴν τέχνην σὲ ἔργα πλατύτερα συγκροτημένα διηγηματικά, σὰν τὴ «Φῶτα καὶ Φρόσω», σὰν τὸ «Σπαθὶ» καὶ τὴν Κορώνα» τοῦ Ζαλοκώστα. Ὅμως ὁ πασίγνωστος «Τάφος τοῦ Κλέφτη», γοργὰ παραστημένο οἰκογενειακὸ ἐπεισόδιο τῆς ζωῆς τῆς κλεφτουριάς, φτάνει γιὰ νὰ δείξῃ πὼς ξέρεῖ νὰ τὶς βλέτῃ ἢ νὰ τὶς ἀναπαρασταῖν τὶς πατροπαράδοτες αὐτὲς ἱστορίες κάπως ποιητικώτερα καὶ ἀπὸ τοὺς ὀρακαβίζοντες καὶ τοὺς ἀττικίζοντες «Ἀρματολῶν» καὶ Κλέπτας» τοῦ Ζαλοκώστα. Ὁ «Τάφος τοῦ Κλέφτη», γραμμένος ἀπὸ τὸν

ποιητὴ πού πέθανε τρία ἢ τέσσερα χρόνια πρὶν κυκλοφορήσῃ τὰ «Μνημόσυνα» τοῦ Βαλαωρίτη, μᾶς προετοιμάζει στὴν ὑποδοχὴ τῆς βαλαωρίτικης Μούσας, πρὸ παντὸς μὲ τὸ πλουσιώτερον μεταχειρίσισμα τῆς δημοτικῆς γλώσσας, ἀντιληπμένης ἀπὸ τὶς καθαρότερες πηγὲς τῆς μεταχειρίσισμα πού δὲ θά τὸ ξανάβρουμε στὰ πολὺ φτωγὰ γυμνάσματα τῶν Ἀθηναίων καθαρολόγων ποιητῶν, κάθε φορὰ πού δοκιμάζουν νὰ μιλήσουν μὲ τὴ δημοτικὴ.

Σ' ἐρμολήσι ὀλόγγαντο ῥάχης
Ἀπὸ ξένα λημέρια ἀνταμώνουν,
Σ' ἕνα μνήμα βασιόκλαρα στρόνουν
Κι' ἀντρείας λὲν τραγοῦδια καὶ μάχης.

Ἄν τὸν κλαῖν. Τραγουδᾶνε τὴ μάχη
Ποῦ σκοιόθη καὶ ῥίχνουν λουλούδια.
Μόνη ὁ κλέφτης τιμὴ θέλει νάχη
Σὰ χαθῆ νὰ τοῦ βγάλουν τραγοῦδια.

Κι' ὁ «Τάφος τοῦ Κλέφτη» στολίζει ὅλες τὶς παλιές μας ποιητικὲς Ἀνθολογίες. Ἀλλὰ τὸ ποίημα πού δείχνει τὴ χάρη τοῦ Βαλαβάνη στὸ ἀνθισμὰ της, ἀνθισμὰ πού μπορεῖ νὰ τὸ ἀψηφήσῃ τοῦ καιροῦ τὸ πέρασμα, βαστώντας κάτι σὰν ἄρωμα πού δὲ φεύγει ἀπὸ τὰ φύλλα του κ' ὅταν ἀκόμη τὰ φύλλα αὐτὰ τὸ χάσανε τὸ πρῶτο δροσερὸ τους γυάλισμα, τὸ ποίημα αὐτὸ εἶναι «Τὸ ὄνειρο». Τὸ πρωτογνωρίσισμα—πόσος καιρὸς πέρασε ἀπὸ τότε—σὲ βιβλίον βγαλμένο στὰ 1873. Ἐπιγράφεται «Νέος Παρνασσός.—Διάφορα λυρικά τεμάχια ἐκ τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς ποιήσεως. Ἐν Ἀθήναις». Στὸν ἀνώνυμο πρόλογο τοῦ βιβλίου τοῦτου διαβάζουμε ἀνάμεσα σὲ ἄλλα: «Καλὸν πρὸς τούτοις ἐνομίσαμεν νὰ κοσμήσωμεν τὸν «Νέον Παρνασσόν» διὰ τῶν ἔργων τοῦ Δημοσθένους Βαλαβάνη, καίπερ καὶ τούτου εἰς παρελθούσαν ἀνήκοντος ποιητικὴν γενεάν, ἰδίως αἱ ποιήσεις του ὡς οὐδέποτε δημοσιευθεῖσαι ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ εὐχερῶς εἰς ἄδικον ἠδύναντο νὰ παραδοθῶσι λήθην. Ἐπίσης δὲ διότι εἴχομεν νὰ δημοσιεύσωμεν πρὸς τοὺς μέγιστοις, καὶ ἕτερον μεγάλης ἀξίας παραδόξως λησμονηθὲν καὶ τοῖς πλείστοις ἀγνωστον, ἐπιγραφόμενον «Τὸ ὄνειρόν μου». Τὸ σημεῖωμ' αὐτὸ ἐνδιαφέρει ὅσους ἀγαποῦν νὰ παρακολουθοῦνε στοὺς λογῆς δρόμους τοῦ τὸ περπάτημα τῆς νέας ἱστορίας μας τῆς ποιητικῆς: πρῶτα, γιατί μᾶς δείχνει τὴν προσοχὴ πού ἔβαζεν ἡ γενεὰ ἐκείνη στὸ γοργὸ πέρασμα τοῦ Βαλαβάνη καὶ τὴ συμπάθεια πού τοῦ εἶχε καὶ πού ἔφτανε ἴσα μὲ τὸ θαυμασμὸ (!) ὕστερα γιατί ἡ περίοδος αὐτὴ πού ἔβαλε ἐδῶ καθὼς ὅλος ὁ πρόλογος, εἶναι ἀπὸ τὸ νεανικὸ κοντύλι τοῦ τότε Παπαδιαμαντόπουλου, τοῦ δοξασμένου κατόπιν Jean Moréas πού εἶχεν ἐπιμεληθῆ τὸ τύπωμα τοῦ «Παρνασσού».

(Ἀκολουθεῖ τὸ τέλος)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

(1) Ὁ ποιητὴς Βασιλειάδης σὲ μιὰ σελίδα τῶν «Ἀττικῶν Νυκτῶν» του βάζει στὸ στόμα ἐνὸς ἀπὸ τοὺς ἡρώες του τὰ λόγια αὐτά: «Ὁ Βαλαβάνης εἶναι τὸ γλυκύτερον καὶ τὸ ἀγνότερον ἄστρον τῆς νέας Ἑλληνίδος ποιήσεως».

PROCHAINEMENT
LA TRIBUNE D'ATHÈNES
QUODIDIEN FRANÇAIS DU MATIN

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΥΠΟ FLORIAN-PARMENTIER

(Είδικόν άρθρον διά τὸν «Παντογνώστην»)
(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἐν ᾧ δ' εἰς τὸ θέατρον, μετὰ τοὺς Maeterlingy, Francois de Carel, Bouhällier καὶ Lenéru, ἔ Lenormand, ὁ Pirandello, ὁ Jean Sarment καὶ ἐνίοτε ὁ Charles Yildrac ἢ ὁ Henry-Marx ἀναλύουσι τὰ στοιχεῖα ἐκείνου, ἕπερ ὁ τελευταῖος εὖτος ὀνομάζει «τὸ ἀνθρώπινόν μας μυστήριον», οἱ ἀναλυτικοὶ μυθιστοριογράφοι μας εἰσδύουσι βαθύτερον τῶν προγενεστέρων τῶν εἰς τὰ μυστήρια τοῦ ψυχικοῦ αὐτοματισμοῦ, εἶναι δὲ περιεργον νὰ βλέπη κανεὶς πῶς συγγραφεῖς τόσον διάφοροί εἰσιν ὁ χειμαρρῶδης Canudo (Οἱ ἐλευθερωθέντες), ὁ παράδοξος Pierre-Mac-Orlan (ὁ Μαῦρος Λεονάρδος), ὁ μοναστικὸς καὶ αἰσθηματικὸς Edouard Schneider (Ἡ Ἀσπίλος, Ἀριάνα ἢ ἀδελφὴ μου), ἢ ἐξ ἐνστικτοῦ ἐπαναστάτις Magdeleine Marx (Γυνή, Σὺ), ὁ λεπτὸς ταυριχὸς Léon Werth (Υβόνη καὶ Πιζαλέ, οἱ Ἀόρατοι Ἐρασταί), ὁ πολὺτιμος Paul Morand (Ἀνοικτὰ τὴν Νύκτα), οἱ αὐτοσχεδιασταὶ Henri Strentz, Marcel Millet, Max Jacob, Jean Cocteau, Louis Aragon, κλπ. συνεννοῦνται ἐκ νέου ὁσάκις πρόκειται ν' ἀνακαλύψουν, ὑπὸ τὰς δυνάμεις τοῦ διανοητικοῦ ὤλεανού μας, τὸν μυστηριώδη πλοῦτον ἢ τὰ ἀπλᾶ κογχύλια, ἅτινα δίδουσι τὴν ἀποψίν του, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Rodenbach, εἰς «τὴν ὑποδρύχιον ψυχὴν μας». Ἐὰν μοῦ ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ δεῖξω, κατόπιν τῶν παρατηρήσεων τούτων, πρὸς ποίαν κατεύθυνσιν ἠθέλησα νὰ κεντρίσω τὴν ἰδίαν μου προσπάθειαν, θὰ ἔλεγον ὅτι εἰς τὸν Τυφῶνα, ἐπὶ παραδείγματι, διατυπῶν τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ κατακλυσμός ἐπηρέασε τὴν βαθεῖαν ζωὴν μας καὶ ἐτροποποίησε τὸ σύμπαν μας, τοῦτο δ' ἐπέσυρε ὄλην τὴν προσοχήν. Τί συμβαίνει ἄρα γε κατὰ τὰς μεγάλας ἀναστατώσεις τῆς ἱστορίας εἰς τὰ μύχια τοῦ ἀνθρώπου; Τοιοῦτον δρᾶμα ἠθέλησα νὰ φέρω εἰς φῶς.

Ἡ τραγικότης τοιοῦτων γεγονότων εἶναι ἢ ἀντανάκλασις ἐν τῷ εὐθραύστῳ ὀργανισμῷ μας τῶν τρομακτικῶν Πεπρωμένων, τῶν ἐπικαθημένων ἐπὶ τοῦ κόσμου. Καὶ εἰμαι βέβαιος ὅτι αἱ σύγχρονοι θεωρίαι περὶ τοῦ ὑποσυνειδήτου θὰ ἐπιτρέψουν νὰ προσδώσωμεν εἰς τὸ αὐριανὸν μυθιστόρημα ὄλην τὴν διορατικότητα καὶ ὄλην τὴν ὀξύτητα, ἣτις ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Ἀρχαίους νὰ φθάσουν ἐν τῇ τραγωδίᾳ τὸ ὕψιστον σημεῖον τοῦ μεγαλείου.

Ἄλλως τε, τὸ σύγχρονον μυθιστόρημα ζητεῖ ν' ἀνανεώσῃ τὴν ὑπόστασίν του συγχρόνως μετὰ τὴν οὐσίαν του. Εἶπον κάπου ὅποια κατὰ τὴν γνώμην μου δεόν νὰ εἶναι ἢ σύστασις τοῦ συνθετικοῦ μυθιστορήματος· διὰ τῆς ἐπινοήσεως γεινιάσεων δύναται, ὡς ἡ ζωὴ, νὰ παρουσιάσῃ, μετὰ σποραδικὰ γεγονότα, τακτοποιημένον σύνολον. Ὁ Marcello-Fabri προσθέτει ὅτι, διὰ τὴν ὄλην ἀναπαρά-

στασιν, αἱ καταστάσεις θὰ εἶναι σύγχρονοι (ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος δὲν ἐνδιαφέρουν πλέον), ἐν ᾧ τὰ πρόσωπα θὰ παραχωρήσουν τὴν θέσιν εἰς τὰς ἰδέας—δυνάμεις ἢ εἰς τὰς αὐτομάτους λαίλαπας τῆς μοχλοῦσης φύσεως. Τὸ δοκίμιόν του περὶ «συγχρονικὸν μυθιστορήματος ἀνευ προσώπων» «Τὸ ἄγνωστον ἐπὶ τῶν πόλεων» φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ σημειώσῃ σταθμὸν διὰ τὴν μυθιστορηματικὴν ἐξέλιξιν.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι «Τὸ ἄγνωστον ἐπὶ τῶν Πόλεων», ἐν πολλοῖς ἐγένετο δεκτὸν μᾶλλον ὡς λυρικὸν δοκίμιον ἢ ὡς μυθιστόρημα. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ Πειρασμοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου, δὲν ἐσυνεχίσθη ἢ παράδοσις τοῦ ποιητικοῦ μυθιστορήματος ὑπὸ τοῦ Han Ryner, τοῦ Péladan, τοῦ Maurice Barrès, τοῦ Pierre Louys, τοῦ Marcel-Batilliat, τοῦ Pierre Jaudon, τοῦ M. A. Leblond, τοῦ Alexandre Arnoux, τοῦ Jean Girandoux, τοῦ Henri-Jacques, τοῦ Maurice d' Hartoy, τοῦ Adrien le Corbeau?

Τέλος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προστεθῇ μακρὸς κατάλογος εἰς τὰ ὀνόματα τὰ μνημονευθέντα ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ. Οὐδὲν ἀνέφερα περὶ τοῦ θαυμαστοῦ εὐθυμογράφου ὀνόματι Maurice Beaubourg, οὔτε περὶ τῶν John—Antoine Mau, P. J. Joubet, Eugène Montfort, Camille Mauclair, Alain—Fournier, Jacques Nayral, Sucie Delarue, Mardrus, Maurice Magre, André Salmon, René Maran, Fernand Divoire, Edmond Jaloux, Francis de Miomandre, Jules Romains, Elie Faure, Claude Anet, Adrien Bertrand, Jean des Vignes—Rouges, Paul Cazin, Horace Van Offel, Henri Hertz, André Arnyvelde, Gonzague Truc, René Dunan, Albert Jean, J. J. Frappa, André Gybal, S. C. Rouquette, Jacques de Sacretelle, Pierre Chainé, Jean Paul Hippeau, C. Jean Monique, François Duhoureau, οὔτε περὶ τῶν ἄλλων, τῶν ὁποίων ἐν τούτοις ἢ φήμη ἐπεδλήθη ἢ ἀρχεται ἐπιβαλλομένη.

Οὐδὲν ἐπίσης εἶπον περὶ τῶν ἀπειραρίθμων συγγραφέων τῶν περιπετειωδῶν μυθιστορημάτων, οἵτινες ἀκολουθοῦντες τὸν Pierre Benoît, διανέμονται τὴν εὐνοίαν κοινῶς ἀκορέστου εἰς ἀπρόοπτα.

Θὰ ἠδυνάμην ν' ἀναφέρω τὴν σχολὴν τοῦ André Gide, ἐν ἣ καταλέγονται οἱ τελευταῖοι πνευματικισταὶ Louis Artus, Jacques Rivière, Ghéon, Schlumberger, θὰ ἠδυνάμην νὰ ὀμιλήσω περὶ τῆς κλασσικῆς ἀντιδράσεως τοῦ Pierre Lasserre, τοῦ André Beaunier, τοῦ André Ehérive, τοῦ Marcel Boulanger καὶ τῶν καθολικῶν μυθιστοριογράφων.

Ἄλλ' εἰς τί θὰ ἐχρησίμευον ἢ προσπάθεια νὰ καταστῶ πλήρης, ὅταν εὐρισκώμεθα ἐναντι τοιαύτης πλουσίας παραγωγῆς, τοιούτης ἀφθονίας ταλάντων;

Ὅ,τι ἠθέλησα νὰ καταδείξω ἐν γενικαῖς γραμμαῖς εἶναι ἢ διπλῆ διοχέτευσις, ἣτις ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἱστορικὸν τῶν Γραμμάτων νὰ μὴ ἀποπλανηθῇ ποσῶς εἰς τὸ τέλμα τῶν ἐφημέριων δημοσιευμάτων. Τοῦτο μὲν, τὰ ἔργα, τὰ ὅποια ἐξακολουθοῦν, χωρὶς νὰ τὴν εὐρύουν, τὴν παρά-

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

δοσιν τῆς φυσιογραφίας, τοῦ Ἐμπρεσιονισμοῦ καὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ μυθιστορήματος· τοῦτο δέ, τὰ ἔργα τὰ ὅποια θὰ ἐγγραφῶν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συμβολισμοῦ ἀνοίγεισαν περίοδον, ὅσα ἢ σύγχρονος φιλοσοφία (Ἐμπουλισιονισμός, Ἰντουϊσιονισμός, Ψυχανάλυσις) ἐσήμανε διὰ τῆς σφραγίδος τῆς καὶ εἰς τὰ ὅποια διαδέλπει τις τὸ ἀνατέλλον μέλλον.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀρμόζει νὰ τονίσωμεν τὴν πεποίθησιν μεθ' ἧς ἢ διανοητικὴ ἐξέλιξις βαίνει κατ' εὐθείαν πρὸς ὃν σκοπὸν δεικνύει αὐτὴ ἢ ἀλληλουχία τῶν οὐσιωδῶν αὐτῆς ἀναγκῶν. Ἡδυνήθησαν νὰ καταληφθοῦν ἀπὸ ἀγανάκτησιν διὰ τὴν ἐκτροπὴν, ἣν ἐφαίνοντο ὅτι ἐνεχάραττον εἰς αὐτὴν ἐπὶ παραδείγματι ὁ κυβισμός καὶ ὁ δαδαϊσμός. Δὲν ἦτο τοῦτο τῇ ἀληθείᾳ ἢ πλάνῃ. Οἱ André Salmon, Jean Cocteau, Blaise Cendrars, Max Jacob, Marcel Sauvage, ἐξάγουσιν ἀπὸ τοῦδε ἐκ τοῦ κυβισμοῦ εἶδος φιλολογικόν, ἕπερ φαίνεται καλὸν προῖδον τοῦ χωνευτηρίου ὅπου οἱ Rimbaud, Laforgue, Santréamont, Jarry, Marinetti ἐμορφοῦντο ἀπὸ τοῦ Apollinaire, καὶ οἱ Drieu, La Rochelle, Paul Morand Philippe Soupault, Paul Dermée, Louis Aragon (οἱ δύο πρῶτοι πρὸ πάντων) εὐρον ἤδη τὴν ὄνεσιν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ δαδαϊστικοῦ κέρατος (ὁ μακαρίτης Raymond Radiguet, ὑπερβαίνων τὰ ἐσκαμμένα, περιέπεσε καὶ εἰς τὴν χυδαίότητα).

Ἰδοὺ πῶς θὰ βεβαιώσωμεν τοὺς ἀπαισιδοδόξους περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος.

Θὰ ἐξετάσωμεν εἰς προσεχῆς ἄρθρον τὰ περὶ τῆς συγχρόνου ποιήσεως.

Παρίσι, Ἰανουάριος 1924.

(Τέλος)

ΕΤΗΣΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1924

Ἐνας ἀκόμη ἐναιαυτὸς ἐκυλίσθη εἰς τὴν ἀχανῆ αἰωνιότητα, διὰ ν' ἀνατελεῖ τὸ νέον ἔτος, φέρεται ὡς πάντοτε δι' ὅλας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Τί ὑπῆρξε τὸ λήξαν ἔτος διὰ τὸν κόσμον; Τί ὑπῆρξεν ἰδιαιτέρως διὰ τὴν Ἑλλάδα; Τὰ προβλήματα ταῦτα, σχετικὰ μὲ τὴν οὐσίαν τῶν διαφορῶν ζητημάτων τῶν κοινωνικῶν ὀργανισμῶν εἰς ἄλλους ἀπόκειται νὰ λύσων.

Ἡμεῖς ἐδῶ θὰ βίψωμεν μόνον ἐν γοργὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἑλληνικῆς ἐκδηλώσεως καὶ παραγωγῆς τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ θ' ἀνασκοπήσωμεν ἐν βραχεὶ τὰ σημαντικώτατα τῶν λογοτεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν γεγονότων, χωρὶς καμμίαν ἀξίωσιν, ὅτι ἐνεργοῦμεν ἀποκλειστικὴν κριτικὴν.

Παρὰ τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας διετέλει ἢ Ἑλλάς κατὰ τὸ ἔτος 1923, ἢ λογοτεχνικὴ τούτου κίνησις ὑπῆρξεν ἱκανῶς ζωηρὰ καὶ γόνιμος, καίτοι ἐξ ἐνδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐπαρουσίασεν ἡμῖν καὶ πολλὰ μὲ ἀπόλυτον ἀξίαν ἔργα.

Τὰ περισσότερα τῶν ἐκδοθέντων ἔργων ἦσαν πεζὰ καὶ ἰδίως διηγήματα. Ὁ κόσμος, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, λόγῳ ὑπερτιμήσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐκδόσεων, ἐτρέπη πρὸς τὸ ἑλληνικὸν βιβλίον, δεικνύει ἰδιαιτέραν προτίμησιν πρὸς τὸ διηγημα, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως ἤρχισεν νὰ παίρῃ μορφήν ἀληθῶς καλλιτεχνικὴν.

Διηγήματα ἐξεδόθησαν, τοῦ διακεκριμένου διηγηματογράφου κ. Δημ. Βουτυρᾶ «Διωγμένη ἀγάπη κ. ἄ», «Γκρέμισμα τῶν Θεῶν» καὶ «Ὀνειρο ποῦ δὲν τελειώνει» τοῦ κ. Χ. Χρηστοβασιλῆ τὰ «Διηγήματα τῆς στάνης» τοῦ κ. Φ. Κόντογλου ὁ «Pedro Casaz» ἔργον ἰσχυρᾶς ἐμπνεύσεως τοῦ κ. Μ. Φιλίππου «Παιδιοῦ ἔρωτες» καὶ «Ταορμίνα» τοῦ κ. Φ. Γιοφύλλη «Τὸ ἄμοιρο Λολάκι» τοῦ κ. Μ. Ροδᾶ τὰ «Ἀμαρτωλά» τοῦ κ. Π. Πικροῦ «Χαμένα Κορμιά» τοῦ κ. Κ. Φαλτάιτς «Ἐξομολόγησις κοριτσοῦ» τοῦ κ. Α. Τανάγρα «Μαῦρες Πεταλοῦδες» τοῦ κ. Β. Φρέρη «Πρωτοθρόνια» τῆς κ. Εἰρ. Δεντρινῶ «Ἐξαγνισμός» τοῦ κ. Παπαδήμα «Οἱ νέοι διηγηματογράφοι» καὶ τινῶν ἄλλων, τῶν ὁποίων μᾶς διαφεύγουν τῶρα τὰ ὀνόματα.

Μυθιστορήματα ἐξεδόθησαν τοῦ κ. Δ. Ταγκοπούλου «Πλάι στὴν ἀγάπη» καὶ «Θέμης Βρανᾶς» τοῦ κ. Δ. Κοκκίνου «Τὸ ἄσπρο ἄλογο» τοῦ κ. Γρηγορίου Ξενοπούλου «Κόσμος καὶ Κοσμάς» τοῦ κ. Ἡλ. Βουτιεριδῆ ὁ «Μάριος» τοῦ κ. Τ. Μωραϊτίνη «Ὀλόκληρη ζωὴ» τοῦ κ. Σ. Ποταμιάνου ὁ «Φάρος» τοῦ κ. Τυμφρήστοῦ «Ἡ μικροῦλα» τοῦ κ. Ἀγγ. Τανάγρα «Τὸ ῥόδιον τῶν Γαδαίρων» τοῦ κ. Γ. Δροσίνη «Ἐρση» τοῦ κ. Γ. Ἀθάνα «Τὸ πράσινο καπέλλο» τοῦ κ. Μ. Λιδωρίκη «Ἀσπρη, κόκκινη, κίτρινη» τῆς κ. Αἰμ. Δάφνης «Τὸ τάλαντο τῆς Σμαρῶς» τοῦ κ. Π. Χόρν τὸ «Φιντανάκι» κ. ἄ.

Ἄλλα πεζὰ ἔργα ἐξεδόθησαν, τοῦ κ. Ἀλ. Πάλλη ὁ «Μπροσός», τοῦ κ. Ζ. Παπαντωνίου «Πεζοὶ ῥυθμοί» τοῦ κ. Χρυσάφη «Ἡ γυναικεία λογοτεχνία ἐν Σουηδίᾳ» τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου «Στάχυα καὶ παπαροῦνες» τοῦ κ. Π. Νιρβάνη «Γύρω ἀπὸ τὸν ἔρωτα» καὶ «Ἐθιμὴ ζωὴ» τοῦ κ. Σπ. Μελά τὰ «Σφυρίγματα» τοῦ κ. Βουτιεριδῆ «Κ. Παλαμάς», κριτικὴ μελέτη, καὶ ὁ α' τόμος τῆς «Ἱστορίας τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας» τοῦ κ. Κ. Σκόκου «Ἐταῖροι καὶ Παλλακαί» τοῦ κ. Π. Ταγκοπούλου «Λουλούδια, ἔρωτες, ταξείδια» τοῦ κ. Μωραϊτίνη «Μὲ τοῦ Βορηᾶ τὰ κύματα», ὁδοιπορ. ἐντυπώσεις τοῦ κ. Γ. Δροσίνη ἢ «Πεντάμορφη» τοῦ κ. Βέλμου «Δυὸ ἀγάπες» τοῦ κ. Ἰ. Βλαχογιάννη «Τοῦ Χάρου ὁ χαλασμός», πεζὴ σάτυρα κλπ. Ἐπίσης ἄλλαι πρωτότυποι ἐργασίαι ἱστορικαί, ἀρχαιολογικαί, λαογραφικαί, τεχνοκριτικαὶ τῶν κ. κ. Π. Καρολίδη, Δ. Καμπούρο-

γλου, Στ. Κυριακίδη, Γ. Άσπρέα, Κλ. Νικολαΐδου, Άμάντου, Άποστολάκη κλπ., ως και πολλὰ μεταφράσεις διαφόρων λογοτεχνικῶν και φιλοσοφικῶν ἔργων τῆς παγκοσμίου φιλολογίας.

Εἰς δὲ τὴν λυρικὴν ποίησιν προσέφεραν, ὁ κ. Γ. Δροσίνης «Πύρινη βροφαλα και ἀλκυονίδες» και «Θὰ βραδιάζῃ» ὁ κ. Σ. Μόρφης «Σονέττα» ὁ κ. Ν. Πετιμεζᾶς — Λαύρας «Ἐγκόλπια» ὁ κ. Ἄθ. Κυριαζῆς τὰ «Ἐπιτάφια Ρόδα» ὁ κ. Ἡβος Δέλφος «Ποιήματα» και «Τριλογία τῆς ψυχῆς μου» ἡ κ. Στεφ. Δάφνη «Τὰ χρυσὰ κύπελλα» ὁ κ. Ρ. Φιλύρας «Θυσία» ὁ κ. Σπ. Παναγιωτόπουλος «Μαϊστράλια» ὁ κ. Π. Ταγκόπουλος «Γυρίσματα στὸ ξέφωτο» ὁ κ. Φ. Γιοφύλλης «Τὰ ἀρχοντικά» ὁ κ. Ἄντρ. Λοΐζος τὰ «Θλιμμένα λόγια» ὁ κ. Θ. Μηλιδώνης «Βέρσους Ντολόρις» κ. ἄ. Ἐνταῦθα ἄς καταλέξωμεν και τὸν κ. Σκόκον μετὰ τὴν «Νεοελληνικὴν Ἀνθολογίαν», τὸν κ. Ἰ. Πολέμη μετὰ τὸ παραμυθόδραμα «Μιά φορά κι ἕνα καιρὸ» και τὸν κ. Χατζηαποστόλου μετὰ τὸ δράμα «Δυὸ φωτιές», βραβευθέν.

Περιοδικὰ και κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ὡς συνήθως, παρὰ τὰ ὑπέρογκα ἔξοδα τῆς ἐκδόσεως, ἀνέτειλαν και ἔδυσαν πολλὰ. Ἐξεπλήρωσαν ἄπλως ἕνα πόνον και μίαν φιλοδοξίαν ἐφημέριον τῶν ἐκδοτῶν των, νεαρῶν τὸ πλεῖστον και ἀγνώστων λογίων, και ἀφήσαν πάλιν τὴν θέσιν εἰς τὰ παλαιὰ και ἀνεγνωρισμένα περιοδικὰ.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος δι' Ἐπαναστατικοῦ Διατάγματος ἀπενεμήθη τὸ Ἐθνικὸν Ἀριστεῖον Γραμμάτων και εἰς τοὺς ἐξῆς παλαιούς λογοτέχνας και ποιητάς: κ. κ. Ἰ. Βλαχογιάννην, Δ. Βουτυράν, Δ. Γ. Καμπούρογλου, Ἐμμ. Λυκούδη, Μ. Μαλακάσην, Σπ. Μελέν, Π. Νιρβάνα, Γρ. Ξενόπουλον, Ἄλ. Πάλλη, Ζ. Παπαντωνίου, Λάμπρον Πορφύραν, Σωτ. Σκίπην, Δημ. Ταγκόπουλον Π. Χόρν και Ἰ. Ψυχάρην.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Εἰς μάτην οἱ εὐάριθμοι Ἑλληνες θεατρικοὶ συγγραφεῖς κατέβαλον φιλοτίμους προσπάθειάς διὰ τὴν παραγωγὴν πρωτοτύπου ἐργασίας. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ψυχρὰ ὑποδοχὴ τοῦ καινοῦ, ἧς ἔτυχον τὰ ἔργα των καιτοὶ ταῦτα θὰ ἤξιζον καλύτερας τύχης. Τὸ θεατρικὸν κοινόν, ἀπορροφηθὲν ἀπὸ τὰς ἀηδίας και τὰς γυμνάτητας τῆς ὀπερεττομανίας, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνυψωθῆ ἀίσθητικῶς, ἀλλὰ και ἔθνικῶς ὑπὲρ τὸ ἐπίπεδον τοῦτο, ὥστε νὰ παραθαρρύνῃ μετὰ τὴν σοβαρὰν θεατρικὴν παραγωγὴν, νὰ δώσῃ δὲ και ἕνα ἐμπρέπον μᾶθημα εἰς τοὺς οἰουσδήποτε συμπεροντολόγους ἐκμεταλλευτάς του, τοὺς οὕτω κολακεύοντας τὰς ἀδυναμίας του.

Δύο θεάτρα κυρίως εἰργάσθησαν σοβαρῶς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, τὸ τῆς κ. Μαρ. Κοτοπούλη και τὸ τῆς κ. Κυδέλης Θεοδωρίδου. Εἰς τὸ πρῶτον ἀνεβ-βάσθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταφράσεις τῆς Γερμανικῆς και τῆς Ἰταλικῆς φιλολογίας, εἰς δὲ τὸ δεύτερον τῆς γαλλικῆς. Εἰς αὐτὰ τὰ δύο θεάτρα ἐδιδάχθησαν ἐπίσης και τὰ πρῶτο

τυπα ἑλληνικὰ ἔργα «Ντονάτα» τοῦ κ. Ροδοκανάκη, ἡ «Νταλμανοπούλα» τοῦ κ. Χόρν, ἡ «Μαριτάνα» τοῦ κ. Ξενοπούλου, ἡ «Πέτρα σκανδάλου» τοῦ κ. Μπαστουνοπούλου, ἡ «Χήρα μάννα» τοῦ κ. Βλαχογιάννη, τὸ «Γιατὶ μεθῶ» τοῦ κ. Κ. Τριανταφύλλου, ἡ «Ἐπιστροφή τῶν Θεῶν» τοῦ κ. Μωραϊτίνῃ και τὸ «Ἐσὺ φταίς» τοῦ κ. Συναδινού.

Ἔργα τινὰ ἐδιδάχθησαν ἐκτάκτως εἰς ἄλλα θεάτρα (Ἀπόλλωνα, Βασιλικόν), οἷον ὁ «Νέρων» τοῦ κ. Λιθαῖα, ἡ «Φαρμακωμένη» τοῦ κ. Γιοφύλλη, αἱ «Χαμέναι δυνάμεις» τοῦ κ. Λεοντῆ, τὸ παραμυθόδραμα «Μιά φορά κι ἕνα καιρὸ» τοῦ κ. Πολέμη, τὰ «Ναυάγια τῆς ζωῆς» τοῦ κ. Γερογιάννη, οἱ «Χελῶνες» τοῦ κ. Ἡλιάδη, οἱ «Θυσίες» τοῦ κ. Ἰωαννοπούλου, τὸ «Αἶμα» τοῦ κ. Σταματίου, ὁ «Δρόμος πρὸς τὸν ἥλιον» τοῦ κ. Hάρμα και τινὰ ἄλλα ἀσήμαντα και ἀνάξια λόγου.

Εἰς τὰς μεταφράσεις καταλέγομεν και τὰ κάτωθι κομψὰ ἔργα Ἑλλήνων μεν συγγραφέων, ἀλλ' εἰς τὴν γαλλικὴν γραφόντων, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Γάλλων συναδέλφων των τὸν «Χορευτὴν τῆς Κυρίας» και τὴν «Θεατρίναν» τοῦ κ. Πετροκοκκίνου, τὸ «Και ἔσονται οἱ δύο» τοῦ κ. Ζουρού και τὸ «Ἐτσι εἶναι ἡ Σιμόνη» τοῦ κ. Μαυρουδῆ Alex Madis.

Ἄς σημειώσωμεν ἀκόμη ὡς θεατρικὸν γεγονός τὴν ἀπονομὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀριστείου εἰς τὰς καλλιτέχνιδας ἠθοποιούς κ. Μαρτίαν Κοτοπούλη και κ. Κυδέλην Θεοδωρίδου.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν καθαρῶς μουσικὴν κίνησιν και ἐν ᾧ ἀκόμη εὐρισκόμεθα ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν τῆς θεατρικῆς κινήσεως, ἄς προτάξωμεν ὀλίγα τινὰ διὰ τὰς ὀπερέττας τῆς ληξάσης ἐτησίας περιόδου, αἵτινες ἔχουν ὁμολογουμένως δικαίωμα και εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ θεάτρου και εἰς τὸ τῆς μουσικῆς.

Τέσσαρες θίασοι, τοῦ κ. Δράμαλη, τοῦ κ. Παπαϊωάννου, τοῦ κ. Μηλιάδου και τοῦ κ. Σαμαρτζῆ, ἀνεβίβασαν εἰς τὴν σκηνὴν — μαζὶ μετὰ διαφόρου προσλεύσεως πρόσωπα τοῦ κόρου — ἰκανὰ ἔργα οἱ μεν πρῶτοι δύο, κυρίως γερμανικὰ και βιεννέζικα, οἱ δὲ δεύτεροι πρωτότυπα (;) τῶν κ. κ. Σακελλαρίδη, Χατζηαποστόλου και Κοφίνο, ἐξ ὧν περισσότερον ἐστάθησαν ἡ «Κόρη τῆς Καταγίδος» τοῦ πρώτου και τὸ «Κορίτσι τῆς γειτονίας» τοῦ δευτέρου.

Διὰ τὸ «Ἐθνικὸν Μελόδραμα» οὐδὲν ἔχομεν νὰ εἰπωμεν, καθόσον ἡ ἐμφάνισις του ἦτο τόσο σπανία, ὥστε παρήλθε σχεδὸν ἀπαρατήρητος. Ἄς εὐχηθῶμεν, ὅπως ἐφέτος εὐδοκῆσῃ τὸ Κράτος νὰ δημιουργήσῃ τὸ Ἑλληνικὸν Μελόδραμα, διὰ νὰ μὴ ὑστερῆ τοῦλάχιστον ἡ Ἑλλάς τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν Κρατῶν, τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ ἔχουν και τὸ Ἐθνικὸν των Μελόδραμα και τὸ Ἐθνικὸν των θεάτρον πρὸς . . . ἐντροπὴν μας, μὴ στερουμένους εὐτυχῶς διαπρεπῶν καλλιτεχνῶν τοῦ ἄσματος δρεπόντων δάφνας ἀφθόνως ἐν τῇ ξένη μόνον.

Ἡ ἄλλη μουσικὴ κίνησις ὑπῆρξε ζωηροτάτη, χάρις εἰς τὰ δύο τῆς πόλεως μας Ὁδεῖα, τὰ ὁποῖα διὰ τῶν Λαϊκῶν λεγομένων Συναυλιῶν, τὰς ὁποίας κατὰ Κυριακὴν καθιέρωσαν, διήγειραν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου, συγκεντρουμένου σχεδὸν πάντοτε ἀσφυκτικῶς εἰς τὰς κινηματογραφικὰς αἰθούσας τοῦ «Ἀττικοῦ» και τοῦ «Ἰντεάλ» διὰ μουσικὴν ἀπόλαυσιν.

Ἡ συμφωνικὴ συναυλία τῆς ὀρχήστρας τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν κ. Μπουρνίκωφ μᾶς προσέφερεν ἐπιτυχεῖς τὰς πρώτας ἐκτελέσεις συνθέσεων τοῦ Σκριάμπιν, τοῦ Ρίμσκου — Καρσακτόφ και τοῦ Λίστ (Συμφωνία τοῦ Λάντη), σπανίως δ' ἑλληνικῶν συνθέσεων, οἷον τῶν «Θρησκευτικῶν ἐντυπώσεων» τοῦ κ. Λαυράγκα και τῆς «Ἀρκαδικῆς σουΐτας» τοῦ κ. Σκλάβου ἡ δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁδείου συμφωνικὴ συναυλία ἐξετέλεσεν ἀποκλειστικῶς ἑλληνικὰ ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων και τὴν «Ἑλληνικὴν εἰσαγωγὴν» τοῦ κ. Λαυράγκα.

Συναυλῖαι ἀτομικαὶ ἐσημειώθησαν πολλαί, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὴν τῶν νέων συνθέσεων τοῦ κ. Καλομοίρη, ὡς και τὰς τῶν δεσποινίδων Διπλαράκου, ἀδελφῶν Γιαγκάκη, Μαρίας Παπαϊωάννου κλπ.

Ἄξια μνείας μουσικὰ γεγονότα εἶναι σὺν ἄλλοις και ἡ ἐμφάνισις τῆς παλαιᾶς καλλιτέχνιδος τοῦ κλειδοκουμβάλου κ. Λότνερ, ὡς και ἡ ἐμφάνισις παρεπιδήμων καλλιτεχνῶν, τοῦ κ. Λώρη Μαργαρίτη και τῆς δίδος Ροζενγκράτς. Ἐπειτα τὸ Festival ἐπὶ τῇ 100ετηρίδι τοῦ Καίσαρος Φράνκ, ἑορτασθὲν ὑπὸ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν, ἡ ἐκ Παρισίων ἔλευσις τῆς δραματικῆς ὑψιφώνου δεσπ. Ἀνθούλας Κομποθέτρα, ἡ ἐμφάνισις τῆς δεσποιν. Κορωναίου ἡ ἐπάνοδος τῶν μελοδραματικῶν καλλιτεχνῶν κ. κ. Βλυσίδη και Ἐπιτροπάκη ἡ ἐξ Ἀθηνῶν διέλευσις τοῦ βώσσου συνθέτου κ. Σαπελνίκωφ ἡ προκήρυξις τοῦ Ἀβερωφείου μουσικοῦ διαγωνισμοῦ και τέλος ἡ ἀπονομὴ τοῦ ἔθνικοῦ ἀριστείου εἰς τοὺς μουσουργούς κ. κ. Βάρβογλην και Ριάδη.

Τὸ ἀρξάμενον ἔτος δὲν φαίνεται ἐπίσης, ὅτι θέλει ὑστερήσει εἰς ὅμοιον πληθωρικὴν ἀπόδοσιν μουσικῆς παραγωγῆς και κινήσεως. Διότι οἱ συνθέται μας μανθάνομεν, ὅτι ἐργάζονται φιλοτίμως. Οὕτως ὁ κ. Λαυράγκας, ὁ ἀκούραστος μάεστρος, ἔχει περατώσει μονόπρακτον μελόδραμα, τὴν «Μαύρη Πεταλούδα» (λιμπρέττο Σ. Σπεράντσα), ὅπερ προσεχῶς θέλει ἀναβιβάσει ἀπὸ σκηνῆς.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Πληθος ἐκθέσεων ζωγραφικῆς ἐσημειώθη κατὰ τὸ 1923. Ὁ κ. Μαλέας ἐξέθηκεν ἔργα ἐξπρεσσιονιστικά. Ὁ κ. Κογεβίνας ἐπέδειξε τὴν ἐκλεκτὴν τέχνην του. Ὁ κ. Μπραέσσας ἐξέθηκεν ἀπεικονίσεις τῶν Μονῶν τοῦ Ἄθω. Ὁ κ. Γ. Προκοπίου ἐξέθηκε τὸς ὡς ἐκ θαύματος περισωθένιας μικρασιατικοῦς πολεμικοῦς πίνακάς του. Ὁ κ. Γ. Βώκος μᾶς εἰδείξε τὴν χάριν τοπειῶν τῆς Ἀττικῆς και τοῦ Πηλίου. Ὁ κ. Μποκατσιάμπης τῆς Κερκύρας. Ὁ κ. Κράτης παρήγαγε ποικίλης φύσεως εἰκόνας, εἰς ἄς δὲν ἀντικρύζει τις πάντοτε ταλέντο δεδοκιμασμένον. Ὁ κ. Κόντογλου μᾶς ἔδωκεν ἀντίγραφα βυζαντινῶν εἰκόνων

τοῦ Ἄθω πολὺ καλά. Ὁραῖν τέχνην ἐπέδειξαν και αἱ κυρίαὶ Ἄθ. Ταρσούλη (περὶ ἧς ὁ «Παντογνώστης» ἔκαμε κατὰ τὸ περελθὸν εὐφημον κριτικὴν) και Μ. Ἰγγλέση. Ἀναφέρομεν και τὰς ἐκθέσεις τῶν ξένων καλλιτεχνῶν, τῆς ἀγγλίδος ὕδατογράφου κ. Κόρτον, τοῦ τσεχοσλοβάχου κ. Μλύνεκ και τῶν βώσσεων κ. κ. Ρωσσίνῃ ὕδατογράφου και Γκάριν ζωγράφου και γλύπτου.

Σημειῶμεν ἐπίσης τὴν ἐκθεσιν τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων, μετὰ 100 περίπου ἔργα 25 καλλιτεχνίδων, ὡς και τὴν ἐν Βόλφ ἐκθεσιν τῶν Φιλοτέχνων.

Ἡ δὲ γλυπτικὴ ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ δύο μεν ἔργα τοῦ κ. Σώχου, τὸν ἐν Πάτραις ἀποκαλυφθέντα ἀνδριάντα τοῦ Ἐπισκόπου Γερμανοῦ και τὴν ἐν Μεσολογγίῳ ἀποκαλυφθεῖσαν προτομὴν τοῦ ἐπισκόπου Ρογῶν Ἰωσήφ· ἐν δ' ἔργον τοῦ κ. Γ. Δημητριάδου, προτομὴν τοῦ Ἀθανασίου Διάκου ἀποκαλυφθεῖσαν ἐν Μουσούνισῃ.

Ἄλλὰ και οἱ λοιποὶ καλλιτέχναι γλύπτει κ. κ. Θωμόπουλος, Ἀλεξανδρόπουλος, Μπονάκος, Τόμπρος, δὲν ὑστεροῦσιν ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις των εἰς φιλοτίμον ἐργασίαν, ἀποκρυσταλλοῦντες ἐπὶ τοῦ λευκοῦ μαρμάρου κάθε λευκὴν των ἔμπνευσιν, ποῦ καθοδηγεῖ ἐνθουσιωδῶς τὴν σμίλην των μέσασις τὸν ἀπόμερον κόσμον τῆς ἀθροῦδος ζωῆς των.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΤΑ ΣΑΤΥΡΙΚΑ ΜΑΣ

ΝΥΜΦΗ ΑΝΥΜΦΕΥΤΗ

Ἦρθε λοιπόν, πού λέτε, ἡ Νύφη τοῦ Βοριά, μετὰ τὸ στολίδι τὰ βαριά και τὰ σπαρα τὰ μεταξωτὰ τῆς, πού διὰ τὰ γόραζε τραβοῦσε τὰ μαλλιά τῆς, γιατί μετὰ τὴν ὁδὸν Ἐρμού, ποῦναι τὰ λησταρχεῖα τοῦ Συρομοῦ, τὴν ἔγδυσε ἀναιδῆς κάποιος — ἀντὶς νὰ τῆς ντύσει — αἰσχροκερδῆς.

Ἦρθε λοιπόν μετὰ σὴν Ἀθήνα μας κι' αὐτὴ νὰ καλοπαντρευτεῖ μετὰ τὸ Βοριά τὸν κανακάρη ἐφέτος. Μὰ ξάφνου ἡ Νύφη ἡ δημοφονιά, πὼς εἶναι δισεχτό θυμήθηκε τὸ ἔτος κι' ἀνέβαλε τὸ γάμο τῆς γι' ἄλλη χρονιά. Κ' ἔφυγε πάλι ἡ Νύφη τοῦ Βοριά μετὰ τὸ στολίδι τὰ βαριά.

Μὰ φεύγοντας ἀνύμφευτη ἡ φτωχὴ, πῆρε μαζὺ τῆς λίγο αἰθέρα, λίγο δούσιμο, γιατί τὴν ἐπίασε ἕνα κλάμα ἀπ' τὴν ψυχὴ. Τώρα τὸ κλάμα τῆς ἐρίνηκε. . . βροχὴ και. . . σάπισε τὸν κόσμο!

ΓΚΟΥΧΟΥ

Τὸ κρού μᾶς ἐπλάκωσε λιγὰν φοικαλέως, πρῶϊμον πρόξενον βηχός. Καὶ τώρα ἀκοῦς στὰ θεάτρα τὰ «γκούχου» συνεχῶς ν' ἀκκομπανιάρουν τὰς δεινὰς κραυγὰς τοῦ ὑποβόλέως.

VESPER

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ — Ίδρυθείσα τῷ 1918

Ἔδρα ἐν Ἀθήναις. — Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ,
 Πάτραις, Σόφω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ καταβληθὲν Δρ. 10.000.000

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ἀποθεμιτικά Δρ. 2.087.802.95

Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελῆς Τσιτσικλῆς

Σύμβουλοι Διευθύνται: Δ. Μισοῦλης καὶ Ἄν. Σπουργίτης.

Τραπεζικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἶδους

Καταθέσεις εἰς Δραχμάς καὶ Ξένα νομίσματα ὑπὸ τούτῳ
 εὐνοϊκωτέρους ὄρους.

Διὰ τοὺς πάσχοντας

Ὀφθαλμολογικὰ Νοσήματα

Συνιστῶμεν ὑπευθύνως τῇ τελειοτέρῳ

ὀφθαλμολογικῇ Κλινικῇ:

ΤΟΥ Κ. ΣΠΗΛΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ

Ἵψηγητοῦ ὀφθ. ἱμολόγου τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων.

ΑΘΗΝΑΙ, ὁδὸς **Μενάνδρου 27**

Ἄριθ. Τηλεφώνου : 6-54

Διὰ γὰ εἶσθε πάντοτε ὑγιεῖς

Πίνετε τὸ βραβευθὲν εἰς ὅλας τὰς Ἐκθέσεις

ΚΟΝΙΑΚ

Σ. ΚΑΙ Η. ΚΑΙ Α. ΜΕΤΑΞΑ

(Προσέξατε πολὺ εἰς τὴν μάρκαν)

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Ὅδος Ἀριστείδου 7. — Τηλεφ. 3-53.

ΙΑΤΡΕΙΟΝ ΑΦΡΟΔΙΣΙΩΝ

Ν Ο Σ Η Μ Α Τ Ω Ν

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ε. ΜΑΛΑΜΟΥ

10 ΟΔΟΣ ΓΕΡΑΝΙΟΥ **10**

Θεραπεία ῥιζική κατὰ τὰς τελειοτέρας μεθόδους

ΕΦΘΑΣΑΝ ΤΑ ΚΑΠΕΛΛΑ

Α. ΑΡΙΑΝΟΥΤΣΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΡΡΗ 43

ΠΡΑΤΗΡΙΑ

ΣΤΑΔΙΟΥ 57 } ΑΘΗΝΑΙ
 ΑΙΟΛΟΥ 166 }

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ι. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ & ΣΙΑΣ

Βίτωρος Ούγγω 1

ΦΟΡΤΩΣΕΙΣ, ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΕΙΣ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΣ, ΘΑΛΑΣΣΙΩΣ

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ Η ΘΥΡΙΣ

ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ Η ΘΥΡΙΣ